

Magyar Református Nevelés

református pedagógiai szaklap – II. évf. 2. szám

2001. február

**Tematikus szám
a szakképzésről és
a református
kerettantervről**

A TARTALOMBÓL:

**Papp Kornél:
1848. március 15.
– egyházpolitikai
szempontból**

**Szabó Sándor:
„Tanulások a szentmiklósi
schola három
évszázadából”**

**Nagy Kálmán:
Iskola a nagykunsági
egyházmegyében**

**Ablonczy Sándor:
Újrarendelésének
10. születésnapját ünnepelte
a Dunavecsei Református
Kollégium**

**Árvai Gyula:
A mezőtúri Szegedi Kis
István Református
Gimnázium,
Szakközépiskola
és Kollégium**

**Péter Mária:
A „Tábita” Diakónus-
képző Szakiskola
és Kollégium**

PAPP KORNÉL:

1848. március 15.

– egyházpolitikai szempontból

Az uralkodóváltás (I. Ferencet 1835-ben V. Ferdinánd váltja a trónon) utáni nyílt reakciós politika az 1839/40. évi országgyűlésen megbukott. Ismét fellobbant a diétán a vita a vallásügyi kérdésekről, melyet erősített az a sérelem, melyet Laicsák Ferenc nagyváradi és Scitovszky János rozsnyói római katolikus püspök pásztorlevele okozott, melyben felhívják egyházmegyéik papságát, hogy tagadják meg az áldást az olyan vegyesházasságoktól, ahol a protestáns fél nem ad kötelezvényt születendő gyermekeik római katolikus hit szerinti neveléséről. (Egyébként az evangélikus Kossuth Lajos és római katolikus menyasszonya esküvőjén a római katolikus plébános szintén megtagadta az egyházi áldást, s a felháborodott Pest vármegyei közgyűlés 600 Ft büntetéssel sújtja a plébánost.)

Csaknem minden vármegye követelte a sérelmek orvoslását az 1791:XXVI. tc.-re hivatkozva, de a főrendek ismét ellenálltak. Mégis született több kompromisszum: az uralkodóhoz intézett felirati javaslatukban érvénytelennek nyilvánítják a reverzálisokat, érvényesnek tekintik a római katolikus lelkész áldása nélkül, de a jelenlétében tartott esküvőket (vegyesházasságokat), a vegyesházasságokból született gyermekek ezentúl apjuk vallását követik, s a katolikus szülők is tarthatnak protestáns nevelőket, valamint a protestánsok is szabadon állíthatnak fel elemi iskolákat. Most azonban az udvar halogatása miatt hiúsult meg a törvényi szabályozás. A klérus azzal a kifogással akadályozta meg a szentesítést, hogy V. Ferdinándnak (1835-48) tájékozódnia kell a pápa engedékenységének a mértékéről.

(folytatás a 2. oldalon)

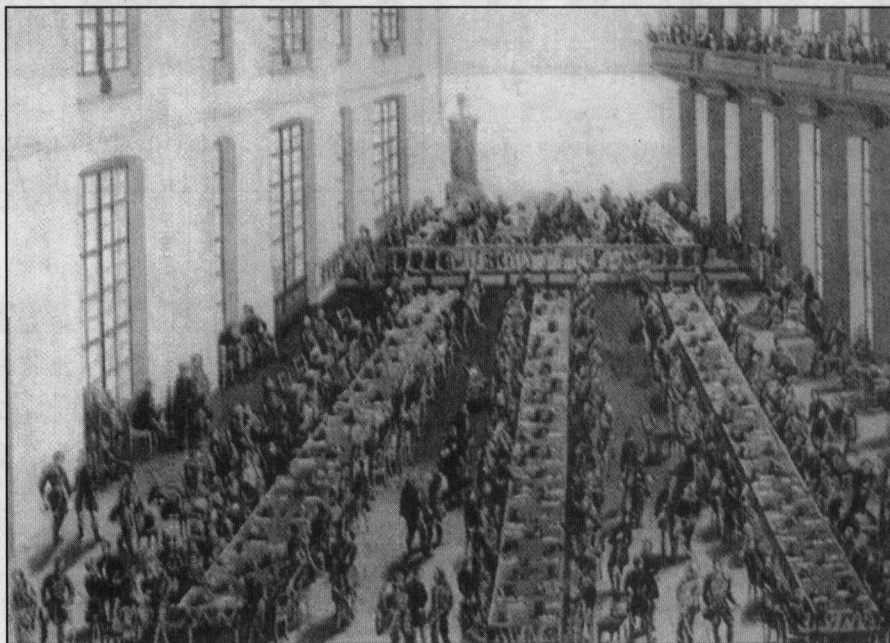

Az 1843/44. évi országgyűlésen majdnem ugyanígy hiúsult meg a törvények elfogadása, a diéta azonban határozottan védelmébe veszi a protestánsokat, így a magyar nyelv államnyelvvé tételének és a nem nemesek birtokbírhatási jogának szabályozásán kívül a reformországgyűlés nagy érdeme, hogy a legnagyobb egyenlőtlenégeket megszünteti vallási kérdésekben, de még nem mondja ki az egyenjogúságot. Az 1844:III. tc. rendezi a vegyesházasságok problémáját: a protestáns lelkészek is felhatalmazást nyertek a vegyesházasság megáldására. Ezentúl szabadon át lehet térni a protestáns egyházakba, s senkinek sem vitatható a vallási hovatartozása, akit 18 éves koráig protestáns nevelésben részesítettek.

Az utolsó rendi országgyűlésen (1847/48) a római katolikus klérus az 1843/44. évi törvény szigorítását javasolja, a diéta azonban az adózás kérdését kezdi tárgyalni. A protestánsokat ismét az óvatosság jellemzi (br. Vay Miklós tiszántúli főgondnok szerint hálásnak kell lenniük a protestánsoknak az országgyűlés iránt a vallásügy mellőzéséért). Az 1848. évi forradalmi átalakulás azonban a vallásügyben is döntő fordulatot hozott. Már a 12 pont is foglalkozik a kérdéssel: „Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben. (4.)”. Egy héttel a pesti forradalom után a tiszántúli egyházkerület 10 pontba foglalt kéréssel fordult az országgyűléshez, mely tartalmazza az általános lelkiismereti szabadság, a felekezetek közötti egyenlőség és viszonyosság követelését, az egyházi és iskolai kiadások állami fedezésének (így az ingyenes oktatás bevezetésének) a kérését. A javaslatban szerepel a protestánsok horvátországi megtelepedési tilalmának a feloldása is.

1848. március 31-én kerül az országgyűlés elé a vallásügy kérdése, s az 1848. április 11-én kihirdetett áprilisi törvények 31 cikke-lye közül a XX. tc. rendelkezik a vallási kérdésekről. A 8 §-ból álló

Az alsó és a felsőtábla ülésterme Pozsonyban. (lásd címloldal képe is)

törvény kimondja, hogy „*e hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetekre nézve, különbség nélkül, tökéletes egyenlőség és viszonyosság állapíttatik meg*” (2. §); törvényesen bevett vallásfelekezetté nyilvánítja az unitárius vallást (1. §); rendelkezik a tábori lelkészség kiterjesztéséről (5. §); az iskoláztatás kölcsönös lehetőségéről (4. §) és az 1844:III. tc-nek a görögkeletiekre történő kiterjesztéséről (6. §). A törvényesen bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai kiadásainak állami fedezését elrendeli, a részletes szabályozást a következő országgyűlés hatáskörébe utalja.

Mint az „1848-as alkotmány” egésze, az 1848:XX. tc. is csak kevertörvény, gyakorlati tartalommal való megtöltése br. Eötvös József vallás- és közoktatási miniszterre hárult. A miniszter előbb augusztus 1-jére, majd az erdélyi követek kérése miatt szeptember 1-jére hívott össze értekezletet a protestáns egyházak képviselői számára. Addigra a protestánsok vezető testületei kidolgozták a XX. tc. alapján egyházi és iskolai reformterveiket. A kormányzattal megkezdett tanácskozások Jellasics támadása következtében abamaradtak, hisz a szabadságharc

küzdelsei mellett az egyházpolitikai kérdések eltörpültek.

A protestáns egyházak élen jártak a szabadságharc ügyének a támogatásában. Polgár Mihály dunamelléki püspök már 1848. november 6-án felhívást intéz az egyházkerület lelkészeihez, hogy igyekezzenek részt venni a haza megvédelmezésében. A bécsi felkelés leverése után, 1848. november 13-án Windischgrätz herceg kiáltványban teszi közzé, hogy a császári sereget Magyarországra vezeti és ott is véget vet a forradalomnak. Haubner Mátyás (1794-1880) győri evangélikus püspök körlevelében szintén a harc felvételére buzdít ekkor:, aminek következtében majd hatévi várfogságra ítélik, s 1856. évi szabadulás után püspökségét csak 1860-ban kapta vissza.

Az 1849. április 14-én, a debreceni Nagytemplomban kihirdetett Függetlenségi Nyilatkozatot a protestánsok többsége lelkesen fogadta. Szoboszlai Pap István debreceni református püspök körlevelében intézkedett háláadó istentisztelet tartásáról. Ugyanőt kényszerítették 1849. szeptember 10-én, hogy hódoló istentiszteletet rendeljen el Ferenc József császár (1848-1916) tiszteletére, ugyanis augusztus 13-án bekövetkezett a világségi katasztrófa.

SZABÓ SÁNDOR

„Tanulságok a szentmiklósi schola három évszázadából”

A kunszentmiklósi református iskola történetének újabb állomásához érkezett. Szeretett alma materünk e tanévtől – a **Fördös Lajos Általános Iskolarész** beindításával – közös igazgatású, többcélú intézménnyé, a református hagyományokat követve, kollégiummá, a **Kunszentmiklósi Református Kollégiummá** vált.

Hálát adni jöttünk és természetesen a jövőbe tekintünk. Ahhoz, hogy a jövő iskolája méltó legyen gyökereihez, tudnunk kell, hogy milyen alapokon állunk. Az alapok vizsgálata különösen könnyű ez esetben, hiszen több mint három évszázados történetünk kitűnő tanulságokkal bír számunkra. Azonban különösen nehéz az elemző dolga, hiszen csábító az eltelt 320 év részletes kronológiája, és ugyancsak érdekes lenne külön-külön megvizsgálni az iskola társadalmi környezetének hozzáállását az iskolához az elmúlt időkben. Erre most természetesen nincs lehetőség. Ezen a történelmi napon csupán az iskola történetének három jelentős fordulópontját elemezhetem.

* * *

Iskolánk alapítása az 1600-as évek végének homályába vész. Nem volt több, sem kevesebb a szintén minden parókia mellett működő elemi iskolától, a **schola reformatától**. Az első igazi fordulat – melyet sokáig az iskola alapító évének tekintettek – a XVIII. század első felében 1735-ben következett be. Ekkor választotta meg gyülekezetünk **Szónyi Virágh Mihályt** lelkészének. **Szónyi Virágh Mihály** érdeme elvülhetetlen. Minden igyekezetével kiemelte iskolánkat a parókiális iskolák közül, és a kálvinista Róma, a híres debreceni Református Kollégium particulájává, algimnáziumává fejlesztette. Debrecenből a nagy távolság és az áldatlan útviszonyok ellenére rendszerben megérkeztek az iskolánkat vezető rektorok és az általuk hozott tankönyvek. A szentmiklósi schola tehetséges deákjai számára így már szabaddá vált az út a magasabb stúdiumok felé.

* * *

A XIX. század iskolájának történetét főképpen a professzorok iskolájának nevezhetjük. A század első felében a reformkor

eszméi beköltöztek iskolánkba. A nagy hírű **Kelemen Gergely** professzor szervezi meg **Petőfi** megtiszteltetését. Diákjaink hazafias érzelmektől telten, fáklyás felvonulással köszöntötték az ünnepeket.

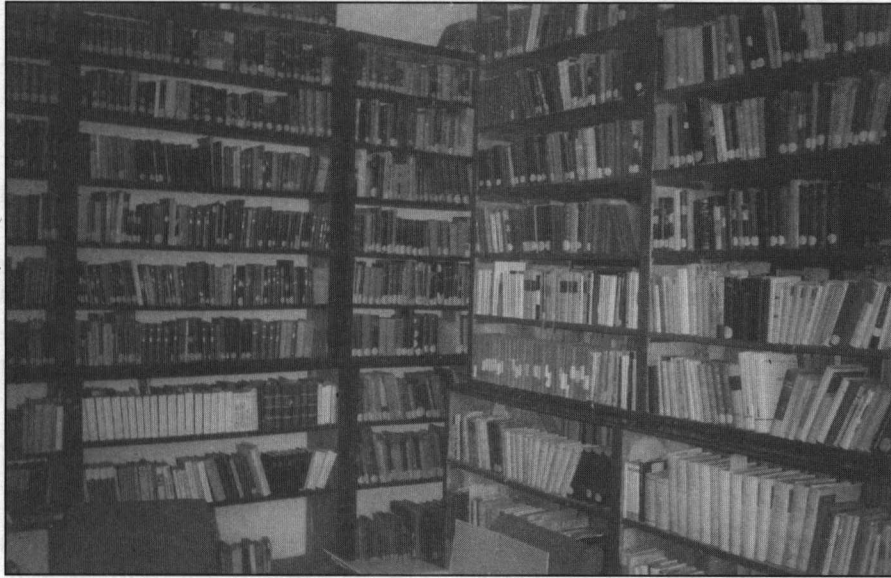
A szabadságharc kezdetekor, 48 szeptemberében akkori lelkipásztorunk, éppen ebben a tempóban elmondott gyűjtőhangú beszéde után 62 fiatal állt be honvédnek. Közülük kitűnt a 16 éves diák, **Sinkovits Mihály**, aki a délvidéki harcokban 32 ütközetben vett részt. Ugyan csak diákunk volt **Virágh Gedeon** aki Csehországból szökött haza huszáraival a szabadságharc hírére. Ezért halálra ítélték, majd kegyelemből tömlöcbe vetették. Ő volt az utolsó aradi fogoly, mert a szabadulás reményében semmilyen alkut nem kötött a hatalom birtokosaival.

Az eltiport szabadság után, a Bach korszak idején, a hírhedt ENTWURF-rendelet miatt betiltják iskolánkat. Épp **Fördös Lajos** buzgólkodása, valamint a város hathatós segítségével 1858-ban kapjuk vissza a nyilvános működés jogát. A város közbirtokossága **Páka** és **Mérges** puszták jövedelmét adta rendszeres támogatásul az iskola működéséhez. Így irt erről az időszakról **Fördös Lajos**: „*Uram, küld el szent lelkedet és töltsd ki mi reánk bő mértékben, hogy az iskola szervezésének önkormányzati jogainkból folyó nagy munkájától, a fölmerülő akadályok vissza ne rettentenek, – az előgördülő nehézségek ne gyengítsék, sőt szilárdítsák, erősítsék, neveljék készségünket...*”

Iskolánk történetének legfényesebb időszaka **Baksay Sándor** nevéhez kötődik, kiváló tudóshoz lelkipásztorhoz, majd püspökhöz – ahogy Herman Ottó írta róla „*a legmagyarabb egyháznak papja ... ki*

A kunszentmiklósi parókia

A Kunszentmiklósi Református Kollégium könyvtára

hű maradt népéhez és nyájához". Baksay öröksége és szellemisége valószínű hosszú időkre meghatározza, s meg kell, hogy határozza iskolánk arculatát. **Baksay Sándor, Szikszay Gusztáv** és később **Apostol Pál** igazgató nagy tudású, melegszívű tanárokból álló tanári kart szervezett. Az iskola-fenntartók dédelgetett álma egy új iskolaépület építése és az iskola főgimnáziummá fejlesztése volt. Így ír erről az időszakról **Baksay**: „*Föl berendezett gimnáziuma az öreg templom árnyékában nevekszik, mint egy serdülő leányka az anyai szemek előtt.*”

Az iskola történetének legjelentősebb, a főgimnáziummá fejlesztés fordulata már a XX. század elején 1911-ben valósult meg. Sajnos **Baksay** az első érettségi vizsgát már nem érthette meg. Nincs módomban elemezni történetünk gazdag iskolai kapcsolatait, de itt kiemelném, hogy az első érettségi vizsgáinkat a **kiskunhalasi testvériskola** tanárai segítségével oldottuk meg. Az iskola akkori új épülete – a mai diákokthoz – **Baksay** anyagi örökségéből épült fel, hiszen iskolánkra hagyta vagyonát és műveinek kiadási jogát.

***

Gimnáziumunk aranykora a két háború közötti időszakban volt. A sokak emlékezetében még elevenen él **Vargha Tamás** lelkipásztor, **Apostol Pál** és később **Vörös Sándor** igazgató nagy hangsúlyt helyezett a református értelmiség nevelésére, és az értelmiség jó kapcsolatára a református gimnáziummal. Mi sem példázta jobban, mint az, hogy 1925-ben – amikor **Baksay Sándor** nevét vette föl gimnáziumunk – a **17 igazgatótanács** tagból heten rendelkeztek doktorátusi fokozattal.

A jelenlegi főépületünk a gazdasági válság idején épült. Egyszerre mozdult meg mindenki.

Kunszentmiklós város jelentős anyagi támogatással, a presbiterok, szenátorok(!) nagy összegű pénzadományokkal, a gyülekezet tagjai és a diákok jelentős közmunkával segítették az építkezést. Van olyan év ezen időből, amikor évkönyvünk 64 tételben sorolja fel a működést segítő adományozókat, alapítványokat. E korszerű iskola, a kiváló tanárok segítségével kitűnő tanulók sokaságát indította el ebben az időben.

Az évkönyvek sokszor száraz adatai között, még a hírhedt ENTWURF árnyékának idejéből találtam, valószínű **Szikszay Gusztáv**tól származó fohászt: „*A nagy Isten örökös kegyelme nyugodjék tanintézetünkön, annak fentartó egyházán és minden jötevőinken! Vajha idővel megvalósulhatna legjobbjaink lelkében élő ama gondolat, hogy osztályaink száma ismét 6-ra emelkednék...*”

Ez az álom megvalósult. Ma már 12 évfolyamra kiterjedő, az egész közoktatást átívelő Református Kollégiummá lettünk! Amikor **Somogyi László** nagytiszteletű úrral, a legnagyobb anyagi válságok közepette az általános iskola alapításának lehetőségéről beszélgettünk, hihetetlennek és végtelesen távolinak tűnt minden.

Istennek legyen hála, hogy ma itt állhatunk! **Karácsony Sándor** ezt írja a hatalom alá vetett ember című művében: „*Minden embernek közös álma ez: emlékeztetőnek és útmutatónak alkotni valami égigérőt, s az emberiség jegyében egynek maradni... Talán sikerülne is az embernek gögje és engedetlensége eredményeképpen a toronyépítés, ha építés közben egyazon nyelven bírna beszélni mindvégig. Csak az a baj, hogy ez lehetetlen, amíg az emberi test alkatára nézve a mostani marad. Egyetlen ember nem építhet tornyot, a torony kollektív munkából épülhet fel.*”

Soli Deo Gloria! Egyedül Istené a dicsőség!

(Elhangzott 2000. október 29-én a kunszentmiklósi református templomban.)

Pedagógiai műhely – szakiskolai képzés

A Magyar Református Nevelés 2001/1. számában közöltük egyik szakképző intézményünk, a Halásztelki Református Kertészeti Szakképző Iskola bemutatását. Olvasói kéréseknek teszünk eleget akkor, amikor bemutatjuk többi szakiskolánkat: a törökszentmiklósi Bethlen Gábor Református Tagozatos Általános és Szakiskolát, a Dunavecsei Református Kollégium Gazda- és Gazdaasszonyképző Szakiskoláját, a mezőtúri Szegedi Kis István Református Gimnázium és Szakközépiskolát, valamint a budapesti Tábita Diakónusképző Szakiskolát. [A Szerk.]

NAGY KÁLMÁN

Iskola a nagykunsági egyházmegyében

Törökszentmiklós város Kelet-Magyarországon, Jász-Nagykun-Szolnok megyében helyezkedik el, a megyeszékhelytől – Szolnoktól – 20 km-re keleti irányban. Településünk a törökök pusztítása miatt a XVII. században teljes egészében elnéptelenedett, 1720-ban indult meg újra az élet.

Az újratelepüléssel egy időben a református lakosság iskolát alapított. Mai iskolánk, a Bethlen Gábor Református Tagozatos Általános és Szakiskola és Kollégium elődje is 1720-ban létesült, településünkön elsőként.

Az iskolát azóta többször bővítették, de ismereteink szerint az alma mater egy bizonyos része még az első építkezés idejéből maradt fenn. 1948-ban az alsó fokú intézményként működő református iskolát államosították. 1991. július 1-től ismét református egyházi iskolaként működünk. (Ez is bizonyítja, hogy a Törökszentmiklósi Református Egyházközség, városunk lakosságának egy jelentős része, a társadalmi átalakulás eredményeként létrejött új városi önkormányzat és az iskola nevelőtestülete az egyházi hagyományokat tisztelő, illetve azért tenni akaró polgár.)

Intézményünk a Törökszentmiklósi Református Egyházközség fenntartásában, annak presbitériumának irányításával működik. Iskolánknak jelenleg 700 tanulója van, akik 28 tanulócsoportban tanulnak, 1-11. évfolyamig. Az általános iskolai képzés 1-8. évfolyamon, a szakiskola képzés 9-11. évfolyamon folyik iskolánk falai között. Az iskolai nevelő-oktató munkát 49 pedagógus és 3 lelkész-hitoktató végzi.

Az iskolánk kilenc épületben működik. 80 férőhelyes kollégiumunkban a családi légkört biztosítjuk vidéki tanulóink számára. E tanévtől kezdődően 800 m² alapterületű tornateremmel is

rendelkezik iskolánk, ezért is hála adunk Istenünknek.

Iskolánkban többféle szociális képzést is biztosítunk az általános iskolás gyerekek részére. Tanulóink szívesen választják az énekzene – mozgásművészet, a számítástechnika, valamint a testnevelés tagozatokat. 5. osztálytól kezdődően speciális tehetségfejlesztő programot dolgoztunk ki a 10-14 éves, átlagosnál jobb képességű tanulók részére. Ezt a fejlesztő programot országunkban elsőként dolgozta ki nevelőtestületünk. Azóta több követő iskolánk is van, pl. Szerencs, Mátészalka. A debreceni KLTE Pszichológia Tanszéke, dr. Balogh László tan-

A törökszentmiklósi iskola központi épülete

székvezető dékán vezetésével végezzük a tudományos kutatásokat a tehetségevel területén.

1988-tól intézményünk tagja a ECHA-nak, és 1998-tól valamilyeni kongresszusán meghívottként veszünk részt (Zürich, Budapest, München, Bécs, Nainingen, Oxford, Debrecen). Pedagógiai eredményeinkről hazai és nemzetközi szakirodalomban is publikálunk. Iskolánk a tehetségfejlesztő szakértő szakos hallgatók bázisiskolája.

10 éves múltira tekint vissza iskolánkban a szakiskolai képzés. Két és három éves oktatási formában folyik az oktatás. Két év után számítógép-kezelői szakmunkás bizonyítványt kapnak az eredményes vizsgázók. A három éves képzésben részesülők számítógép-kezelő és gépíró-szövegszerkesztő szakmunkások lesznek. Évenként átlagosan 35 szakiskolás tanulóink szerez szakmát.

Szakiskolánkban a következő szakmai tantárgyakat tanulják diákjaink: számítástechnika-elmélet, gyakorlat, ügyvitel, gépírás, szövegszerkesztés, kommunikáció. Szakiskolás tanulóink sporteredményei is elismerésre méltóak (atlétika, labdajátékok). A szakiskolában végzett tanulók közül átlagosan 20 fő a továbbtanulók száma, mások pedig szakmunkásként helyezkednek el. Intézményünkben jelentős szerepet kap az idegen nyelv oktatása. Német, angol és latin nyelvet tanulnak tanulóink. A szakiskolánkban angol nyelv tanulóink a kötelező.

Református iskolánkban a keresztény szellemű nevelés meghatározó. Ennek formálásában a tananyag közvetítésén túl fontos szerepe van a rendszeres heti két órás hitoktatásnak, a hétkezdi közös áhítatoknak és a gyülekezeti alkalmon való részvételnek.

A 2000/2001-es tanévtől kezdődően a kerettantervnek megfelelően végezzük munkánkat az általános és szakiskolában egyaránt, értékeinket megőrizve, a református szellemiségünket tovább erősítve.

ABLONCZY GÁBOR

Újraindításának 10. születésnapját ünnepelte a Dunavecsei Református Kollégium

2001. február 25-én ünnepi istentiszteletre hívogattak a harangok Dunavecseken. Dr. Hegedűs Loránt püspök úr hirdette az Igét a Máté 16, 13-17. alapján a templomban összegyülekezett sok száz ember számára. Az építő igehirdetés után megemlékeztünk iskolánk-gyülekezetünk múltjáról, az elmúlt 10 esztendőben megtett útról... 1990. június 10-én a templomban megtartott istentisztelet után ült össze a gyülekezet Presbitériuma. Fontos kérdésekben kellett döntést hozni. Ezek között is a legfontosabb az iskola ügye. A döntés előtt felolvastam egy 42 esztendővel ezelőtt – 1948. június 11-én – kikényszerített helyzetben írt, szomorú hangvételű, de mégis reménységgel teljes presbiteri jegyzőkönyvet: „A Presbitérium egyhangú határozatban kimondja, hogy a Zsinati Tanács tájékoztatását tudomásul veszi. Bár a jelenlegi viszonyok között s nem a Református Egyház magatartása következtében beállott helyzetben jelenlegi iskoláink csekély ki-

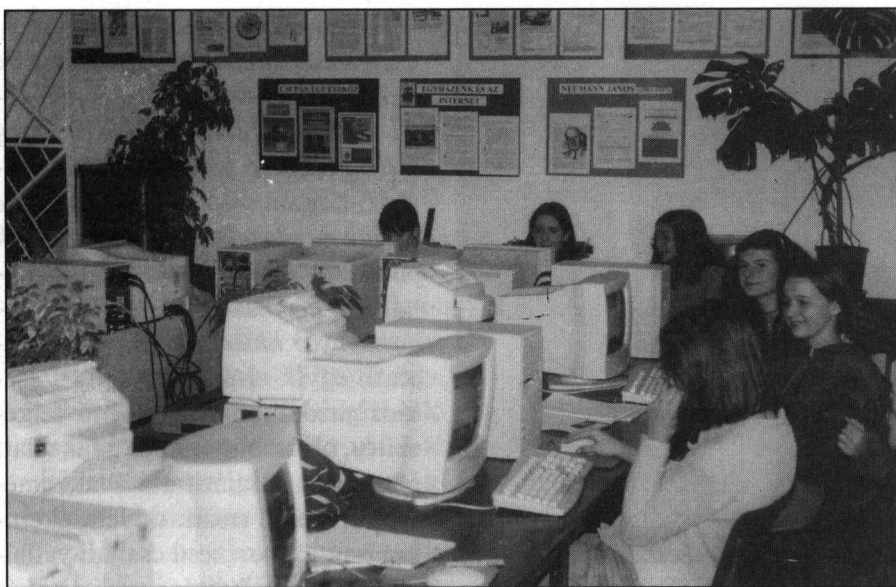
vétellel államosítottak s ez négyezredes iskolai munkánk emlékére és értékeire gondolva a legmélyebb fájdalommal tölt el bennünket, fenntartjuk azt a reményünket, hogy egyházunk és a magyar demokrácia viszonya úgy alakul, hogy iskolafenntartó jogunk gyakorlatilag is fel fog újulni. Ennek törvény útján való biztosítását kéri a Presbitérium...”

Most, 42 esztendő múltán eljött az az idő, hogy az akkori reménység valósággá legyen! Mindezek után a Presbitérium megtárgyalva a jelenlegi helyzet lehetőségeit, valamint az újraindításhoz szükséges feltételeket a következő határozatokat hozta...

Így indultunk el 10 évvel ezelőtt. Talán, az első pillanatban úgy tűnik, mintha erre az emlékezésre nem is lenne szükség. Én pedig nagyon fontosnak érzem. Ezek a gyökerek, amelyekből a mai napig táplálkozni lehet. Gyökerek nélkül nincs élet, aki nem tud „hálás szívvel múltat idézni”, annak nem lesz jövője.

A dunavecsei iskola épülete

*Szinte semmiből és semmivel – de hittel és reménységgel – indítottunk el újra az iskolát 1990 szeptemberében mintegy az önkormányzati iskola „tagozataként” s lettünk teljesen önállóvá 1991. március 1-jén, Magyarországon az 1948-ban államosítással megszüntetett iskolák közül elsőként. Két osztályra (első és második osztály) való gyermek, egy négy tantermes iskolaépület néhány paddal és nagyon kevés felszereléssel. Nem sok, de Isten kegyelméből a kevés **ELÉG!** ELÉG volt az induláshoz, ahhoz, hogy tanuljunk mindig, újra és újra: hitben járunk nem látásban!*

Mindez igaz maradt akkor is, amikor sok harc után megegyezés született az önkormányzat és az egyházközség közötti – minisztériumi szinten is jóváhagyott – ingatlanrendezés. Ekkor egy újabb épülettel és egy kevés pénzzel gyarapodtunk, ill. valósíthatunk meg a következő lépést. Közben azért gyarapodott az osztályok száma, a tanulólétszám és bővült a tantestület.

1994 szeptemberében az általános iskola mellett elindítottuk Dunavecscsén a szakképzést. Régi terv kezdett megvalósulni. Már 1945-46-ban megfogalmazódik az a törekvés, hogy a református általános iskola fölé mezőgazdasági szakiskolát szervezzenek. Akkor erre jobb adottságok mellett mégsem került sor. Nekünk megadatott,

hogy bekapcsolódjunk a FVM által – több más helyen is – elindított kísérleti, két éves, mezőgazdasági gazdaasszony-képzésbe. Ezzel új fejezet nyílt településünk életében, hiszen középfokú oktatás itt sohasem volt. De új fejezet nyílt a református oktatásügyben is, mert a gimnáziumok és általános iskolák mellett szakiskola nem indult még. Sokan megcélozták már egyházközségünkön belül az értelmiségi képzés alapjait adó gimnáziumok indítását, de nagyon kevesen tűzték ki célul a gyakorlati szakemberképzést. Mi nem akartunk egy újabb „versenyistállót” (bocsássák meg ezt a kifejezést!), hanem – mint mezőgazdasági környezetben élők – arra gondoltunk, hogy milyen fontos lenne, ha falusi gyülekezteinket alkotó, gazdálkodó szakmunkásokat képezhetnénk. Így született meg a Gazda- és Gazdaasszony-képző Szakiskola gondolata. Ez ma már valóság!

Már az elnevezésben is benne van, hogy pillanatnyilag két OKJ szakmát vállaltunk fel:

- *gazda (mezőgazdasági szakmunkás) képzés*, melynek célja: általános mezőgazdasági szakismertetek nyújtása, amelyek kis- és közepméretű családi szervezésű mezőgazdasági vállalkozásokban a növénytermesztés, a kertészet és az állattenyésztés területein az alapvető termesztés, tartástechnológia szakszerű végrehajtását, az alkalmazott gépek és gépészeti berendezések biztonságos kezelését, a megtermelt áru eladásra történő előkészítését segítik elő.

- *mezőgazdasági gazdaasszonyképzés*, mely képzés célja: a háztartási, mezőgazdasági néphagyományokat megőrizve készítse fel a növendékeket a háziasszonyi tevékenységekre, a családellátó funkcióra, valamint a családi jellegű mezőgazdasági vállalkozásokban való részvételre. A képzésben kiemelt helyet kap: állattenyésztés, kertészet, falusi turizmus, főzés-sütés, szabás-varrás, a csecsemő- és idősgondozás.

Igaz, az egyik évben falusi vendéglátó szakmát is adtunk végzős

tanulóink kezébe, de az csak kísérleti jellegű volt, a feltételrendszer hiányos volta miatt.

Kezdetben 8 éves általános iskolai képzés után, két év gyakorlati képzés után kaptak szakmát tanulóink. Ma már igazodva oktatási rendszerünk változásaihoz, már átálltunk mi is a 9. és 10. osztály közismereti (80%), ill. pályaorientációs (20%) képzésére, ill. az után

következő két éves (11. és 12. osztály) szakképzésére. *További terveink (ál munk), hogy Mezőgazdasági Szakközépiskolát indíthassunk, ahol tanulóinknak a szakma mellett az érettségit is – sikeres vizsga esetén – a kezükbe adhatjuk, de ehhez még további fejlesztés szükséges...*

A szakképzéshez szükséges feltételrendszer kialakítása is hosszú évek fáradságos munkája volt. Még annak ellenére is, hogy sokféle támogatást kaptunk egyházkerületünk vezetésétől, Hollandiából, gazdálkodó egységektől.

A legelső nehéz feladat a tan-gazdasághoz szükséges földterület biztosítása volt. Kárpótlási árveréseken, ajándékozásokon keresztül *ma 83 ha saját tulajdonú földterületen gazdálkodunk, nagyüzemi és családi formában egyaránt.*

A második nehéz feladat a *tan-gazdasági központ* kialakítása volt. Sikertült olcsón megvásárolnunk egy régi telepet, ami nagyon sok kívánnivalót hagyott maga után. Azóta is folyamatosan alakítgatjuk, de már megvan két gépszerelő műhely, két gyakorlati oktatóterem, raktárak stb. Folyamatos beszerzésekkel *fejlesztettük gépparkunkat*, amelyben ma már megtalálhatók a legszükségesebbek: traktorok, kiegészítő gépek, teherautók s még egy kombájn is. A gépek egy része új, a másik része használt, így a gépszerelő műhelybe is jut feladat bőven.

Közben az iskolaépületen belül is sikerült kialakítani a *tankonyhát, szabó-varró, valamint az egészségügyi szobát (felszereléssel együtt)*, mint a gazdaasszony-képzés elengedhetetlen feltételeit. Az iskolaudvar szélén helyet kapott a kisállattenyésztés épülete, az üvegház és egy nagy fóliasátor.

Isten iránt nagyon hálás szívvel veszem sorba most mindezeket, gondolva azokra, akiken keresztül mindez megvalósulhatott. Mert ezeket most így leírni sem könnyű, de az elmúlt 10 év sok fáradozást és áldozathozatalt jelentett. Bízom benne, hogy néhány év múlva már kiteljesedve szolgálhatja mindazokat a tanulókat, akik a mezőgazdasági szakmacsoportot választják továbbtanulásként.

Dunavecse nem világváros, csak 4200 lakosú nagyközség, de nekünk nagyon kedves. *Budapesttől – délre – 72 km-re, a Kiskunság szélén, a Duna partján van településünk, nagyon szép környezetben. Ide várjuk mindazokat a tanulókat, akik otthonuknak, földjeiknek, állataiknak, kertjeiknek jó gazdái vagy gazdasszonyai kívánnak lenni.* Képzésünk egyik elsődleges célja a családi gazdálkodásra történő felkészítés, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátíttatásával, amelyek képessé teszik növendékeinket önálló, korszerű családi vállalkozások beindítására szakmunkás szintű képzettséggel. *Intézményünk nem nagy.* Az általános iskolában is, a szakiskolában is évfolyamonként csak egy osztályt indítunk. Nem akarunk „iskolagyár” lenni. *Szeretnénk, ha diákjaink olyan református keresztyén, családi környezetben tölthetnék el diák éveiket, ahol éppen olyan fontos az ember, mint a tudás vagy a szakma.* Internátusunk jelenleg 30 férőhelyes, de családias légkörébe szívesen fogadjuk a távolabbról érkező tanulókat.

Beszámolómat azzal az Igével zárom, ami a kezdetektől meghatározta alapállásunkat az iskolai nevelésben és oktatásban: „Érez-zétek és lássátok meg, hogy jó az Úr. Boldog ember az, aki Őbenne bíz.” Zsot 34, 9.

ÁRVAI GYULA

A mezőtúri Szegedi Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium

A mezőtúri ősi gimnáziumot **Túri Szabó Lukács, alias Circator és Túri Sánta Jakab Wittenbergben tanult diákok, prédikátorok alapították 1530-ban.** Az utódok a következő szavakkal emlékeztek erre az időszakra: „*ezeknek idejében kezdett az iskola is virágozni, mindaddig, hogy haláluk után mindjárt egész collegium fundáltatott*” – melynek alapját a város reformálásának egyik hű bajnoka, Kálmáncsei Sánta Márton vetette meg. Szintén ő volt az, aki első, név szerint is ismert rektorát (igazgatóját) a nagy magyar reformátort, Szegedi Kis Istvánt Mezőtúrra hozta. **Szegedi az 1551-1553. években volt itt,** mint a református egyház prédikátora és a református gimnázium rektora. Az ő mezőtúri működéséről a következőképpen emlékezik meg Skaricza Máté: „...ily módon csaknem számkivetetté lévén – t.i. Temesvárról való elűzetése miatt – hosszas bujdosás után Túrura, egy a Berettyó partján fekvő népes városba ment, ahol nagy tisztelettel fogadtatott és megfogadtatott 1551-ben, főleg hogy az iskolát igazgassa, de olykor-olykor prédikáljon is, amelyen az egész község bámulatos szeretettel és vágyódással csüggött, amely őszinte vágyódást az Isten Igéje iránt, Kálmáncsei Sánta Márton a maga fáradozása és tekintélye által a népben már teljesen felkeltett. Túruról végre másfél évi hivataloskodása után, özvegyen maradván, méltó meghívás folytán Békésre távozott 1553-ban.”

Szegedi Kis István örökébe lépve, már a kezdeti időben is neves rektorok álltak az intézmény élén. Név szerint is ismerünk közülük néhányat: Túri Pál (író,

prédikátor, mint esperes jelen volt a szikszói és a hercegszöllősi zsinaton), Félegyházy Tamás (későbbi bibliafordító és debreceni rektor), Csehi Pál, a XVII. századból Nádudvari Péter, Diószegi János Sámuel, Lepsényi Gergely, Szentpétery István. A XIX. században Pap Ferenc (neves túri orvos), Kulifai Zsigmond (egyházi író), Péczely József (később debreceni rektor, a latin és a magyar költészet tudósa, az akadémia tagja), Péter András (városi jegyző), Szűcs István (jogtudós, Debrecen helytörténésze), Bárándi Kis Sándor, Bede Lajos, Bodolay László, Fejér Lajos, a XX. században az államosításig Faragó Bálint, Borsos Károly, Mezey Sándor, vitéz István.

Az alma mater 1734-ben keletkezett latin nyelvű törvényei, melyet a tanulók 1820-ig aláírtak, azt mutatják, hogy intézetünk a XVII. század folyamán rendezett viszonyok között élő, virágzó iskola volt, amelynek az ország távolabbi vidékeiről, Dunántúlról, Felvidékről és Erdélyből is voltak tanulói. Az iskola tantárgyai között szerepelt a latin, görög és héber nyelv, a história, filozófia és a teológia is. 1743-tól kezdve a rektor mellett praceptorok is tanítottak, s 1831-től kezdve állandó korrektor is működött az intézetben, aki a rektorral együtt végezte a grammatika, a két retorika és poéta osztályok tanítását. Az abszolutizmus alatt 1850-ben kibocsátott „Organisations Entwurf” követelményeinek a túri iskola azonban nem tudván megfelelni, 1855-ben megszűnt, de 1858-ban – nem csekély áldozatok árán – újjólag elkezdődött az oktatás.

1864-ben már újra hatosztályos képzés folyt, s **1889-ben a régi**

iskola telkére új, egyetemleges épületet emelt a fenntartó mezőtúri református egyház a város támogatásával. Ez az épület **alkalmas volt a nyolcosztályú gimnáziumnak** a megalapítása óta meglévő internátusának elhelyezésére. 1894 őszén megnyílt a VIII. osztály is. Az intézet nyolcosztályúvá fejlesztése körül S. Tóth Sándor és Ádám Sándor főgondnok szereztek nagy érdemeket. Az intézethez megvásárolt két szomszédos telekre építették fel 1907 és 1910 között a tornatermet, könyvtárhelyiséget és igazgatói lakást, **1914-1915-ben a kétemeletes diákkotthont.** A két világháború alatt súlyos károkat szenvedett az intézmény, s akárcsak az 1848/49-es forradalom és szabadságharc során, ekkor is sok diák és tanár áldozta életét a hazáért.

Az intézetbe beiratkozott tanulók számát pontosan csak az újjáalakulástól, 1858-tól tudjuk kimutatni, mert az intézet régi irattára a viharos történelmi múlt idején, a város kétszeri „futásakor” (1692-1699-ig a visszavonuló törökök elől a várkonyi pusztára, 1705-ben a rácok elől a Heves megyei hanyi pusztára menekült a város népe tanítóival, iskoláival együtt) elkallódott, illetve nagyon hiányosan maradt meg. A visszatelepedés után, amint a régi jegyzőkönyvek feljegyzik, az iskola virágzásnak indult. Püspöki Silylye János és Ertsey Dániel lelkészek voltak azok, akik e században az iskoláért a legtöbbet munkáltak. Szabó Pál prédikátor, mint a presbiteri gyűlések jegyzőkönyvének vezetője, 1815-1823 között följegyzte a gimnázium növendékeinek számát. A kilenc évben összesen 811-et, de ő utána nincs kimutatás a tanulók számá-

ról. 1858 és 1944 között a beiratkozottak száma 22.984 volt.

A református gimnáziumnak alapításától fogva az 1948-ban bekövetkezett államosításig – ha kisebb-nagyobb nehézségek közepe volt is – jogfolytonosan mindig a helyi református egyházközség volt a fenntartója. 1948-ban azonban az iskolát államosították, s mint állami gimnázium működött tovább, majd 1951-ben vette fel Dózsa György nevét. **Az 1964/65-ös tanévben, párhuzamosan a gimnáziumi képzéssel, szakközépiskolai képzés indult.** A korszerű diákokthoni épületet 1975-ben vehette birtokba az iskola. A gimnáziumi képzést „felsőbb határozatra” fokozatosan el-sorvasztották, így ez a képzési forma az 1973/74-es tanévre megszűnt. A tanárok lelkiismeretes munkájának köszönhetően színvonalas képzés folyt, de a human műveltség iránt elkötelezett öregdiákok és a város közössége örömmel fogadta, hogy 1992-től újra indult a gimnáziumi osztály. Ezután gyorsan követték egymást az események.

Az 1991-es XXXII. sz. törvény lehetővé tette az iskolák visszaadását az egyházaknak. Mezőtúron a városi képviselő-testület **1992. április 23-i ülésén hozott rendelete szerint a Mezőtúri Re-**

A mezőtúri középiskola épülete

formátus Egyházközség visszakapta iskoláit, így a gimnáziumot is. A megalakult **iskolaszék elnöke Perjési Sándor lelkészelnök lett,** az iskola igazgatójául Árvai Gyulát az iskola tanárát, öregdiákot választották. 1992-ben tehát az országban az elsők között kapta vissza a református egyház a túri alma matert, s az iskola felvette első rektorának, Szegedi Kis Istvánnak a nevét. A református egyház nem bizonyult hálátlan fenntartónak. Hazai és külföldi egyházi segítséggel gyarapodásnak indult a gimnázium. A szakközépiskolai képzés mellett megindult a speciális angol tagozatos- és nyolcosztályos gimnáziumi képzés. 100 hektár földdel kiépült a tangazdaság és a presbitérium visszavásárolta a diákokthon épületét. A fejlesztések és bővítések hatására ma intézményünkben több mint 500 diák tanul, közel ötven oktató irányításával.

Az iskola fenntartójává tehát újra a Mezőtúri Református Egyházközség vált. **Célja és feladata,** hogy tanulóit művel, jellemes keresztény emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és továbbadni. Református vallású

tanulóit az egyház hitvalló tagjává, nem református tanulóit – valásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére igyekeznek nevelni.

Intézetünkben a **századok folyamán neves tanárok sora oktatott,** nevelt, akiknek kezei alól országos hírű diákok egész serege került ki, akik a tudomány, a közélet, a művészet terén alkottak maradandót. A már említettek mellett, akik igazgatói, rektori tisztséget is betöltöttek, híres tanár volt Budai József (biológus), Vékony Sándor (főszerkesztő, helytörténész), Vasadi Balogh György (író), Halmy Gyula (író) Kolosvári Aladár (irodalmár, Szép Ernő felfedezője, Tamkó Sirató Károly, Erdélyi József tanára), Szelényi Ödön (irodalomtörténész), Benkő Gyula (természet-tudós), Boross István (költő, író, irodalomtörténész), Csenki Imre (karnagy, népdalgyűjtő, Kossuth-díjas), Rédei László (matematikus, Kossuth-díjas), Félegyházy Gyula (festő); valamint Ambrus Péter, Biatsy József, Pályi István, akik kiváló tanítványok hosszú sorát adták a hazának.

Nem kevésbé kiváló az a névsor, mely az **egykor iskolánkban tanult diákok** neveit tartalmazza, kik később országos hírnévre tettek szert. A XVI. században itt tanult Túri György (nyelvész, költő), a későbbiek közül feltétlenül meg kell említeni a következőket: Kocsi Sebestyén István (lelkipásztor, egyházi író), Pétery Károly (író, országgyűlési képviselő), Túri Mészáros István (nyelvész), Czebe Gyula (klasszika-filológus), Szép Ernő (költő), Erdélyi József (költő), Tábori Róbert (író), Túri (Turgonyi) Elemér (író, színész, rendező), Kiss Ferenc (esperes, egyetemi tanár, két Kálvineum alapítója), Túri Varga Sándor (író, költő), Túri Polgár István (grafikus, iparművész), Várkonyi Zoltán (színész, filmrendező), Czebe Jenő (Budapest I. kerületének volt

polgármestere), Salgó András (festő), Zsigmond Ferenc (irodalomtörténész, akadémikus), Gyenes Antal (a 2. Nagy Imre kormány minisztere), Szabó Ede (költő, műfordító), Kun Zsigmond (író, néprajzi gyűjtő), Szécsi Pál (táncdalénekes) Papp Bertalan (kardvívó, olimpiai bajnok) Sántha Lajos (huszonhatszoros magyar bajnok férfi tornász, olimpiai bronzérmes).

A ma is élő öregdiákok közül: Szilágyi Ferenc (nyelvész, a Károli Gáspár Református Egyetem volt dékánja), Lapis Károly (orvos-kutató, akadémikus, Kosuth-díjas), Dobozy Attila (orvos-kutató, akadémikus), Kovács Sándor Iván (irodalomtörténész, kritikus), Szőnyi Gyula (grafikus-művész), Latorczay János (országgyűlési képviselő, volt ipari miniszter), Mezey Károly (országgyűlési képviselő, orvos), Vincze Lajos (a Színművészeti Főiskola tanára), Madarász Tibor, Mezey Barna (A TITÁSZ ill. a Chinoin nyugalmazott vezérigazgatója), Mácz István (író, Cegléd volt polgármestere), Turi-Kovács Béla (országgyűlési képviselő, környezetvédelmi miniszter).

A Szegei Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium hagyományaihoz híven ma is tág teret biztosít a diákok, nevelők kulturális igényeinek, a hagyományok ápolásának.

A gimnázium öregdiákja, Szilágyi Ferenc által írt és szerkesztett iskolatörténeti sorozat, a „Túri Alma Mater” eddig megjelent kötetei a következők:

- Visszafort ág (1996)
- Önképzőkör – remekírókkal (1996)
- A túri lecke (1997)
- A visszafort ág kivirágzik (2000)

Az iskola két évente „Szárnypróba” címmel antológiát ad ki a diákok, tanárok verseiből, elbeszéléseiből. Megjelentek a kötetek 1996-ban, 1998-ban és 2000-ben.

Kimagasló teljesítménye elismeréseként a gimnázium 2000-

ben elnyerte a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Megyei Pedagógiai Díját.

A szakmai képzés az iskolában

Intézményünkben működik az ország egyetlen református gépész szakközépiskolája, mezőgazdasági gépésztechnikusokat képezünk, jelenleg 5 éves tanulmányi időben, de az elsős, másodikos és harmadikos osztályok már 4+2 modulban tanulnak, amely szerint 4 éves előkészítő képzés után 2 éves szakmai program következik, és ezután szereznek technikus oklevelet.

Pedagógiai programunk a képzés speciális tartalmán túl nagy hangsúlyt tesz az informatika, a vállalkozási ismeretek, a mérés-technika oktatására, fejleszteni szeretnénk az idegen nyelvi képzést a szakközépiskolai osztályokban is, a 6 éves ciklusban az alapfokú nyelvvizsgát elérendő célként jelöljük meg tanulóink számára.

A szakmai képzés színvonala országosan elismert, az **Országos Szakmai Tanulmányi Versenyeken hagyományosan kiemelkedők az iskola eredményei.** Szakterületünkön – az Országos Statisztikai Hivatal által kiadott jegyzék szerint – **az iskolák közötti rangsorban 56 ponttal az elsők vagyunk.** (Ld. táblázat a következő oldalon.)

Megjegyzés: A 2000. tanévben az Országos Szakmai Verseny országos döntőjébe 6 tanulónk kapott meghívást.

Vékony Csaba országos 5., Katona Sándor országos 6. Vékony Viktor országos 7. helyezést ért el.

A technikusai háttérrel, a képzés tárgyi feltételrendszerét folyamatosan fejlesztjük, korszerűsítjük.

Az iskola 1992. július 1-jén került a Mezőtúri Református Egyházközség tulajdonába és működtetésébe. Az azóta eltelt időszakban a következő igen jelentős fejlesztések történtek:

Még 1992-ben **használati jogot kaptunk 100 hektár földterület művelésére**, amely oktatási és gazdálkodási célokat egyaránt szolgál.

1994-ben a Fenntartó megvásárolta a volt **Állami Gazdaság műhelyeinek egy részét** a hozzátartozó telekkel együtt. Még ez évben megtörtént a műhelyek fűtésének korszerűsítése, a gázfűtésre való átállás.

1996-ban **felépült a 450 m²-es fedett gépszín és terménytároló**, amely lehetővé tette a géppark szakszerű és állagmegóvó tárolását, valamint a termény és műtrágya átmeneti raktározását.

1999-ben került felújításra a **szociális tömb**, amely kulturált feltételeket biztosít a tanulók számára a tisztálkodásra és átöltözésre, a szünetek eltöltésére.

Végzett tanulóink a **gépész-technikusi oklevéllel** még mindig széles skálán képesek mozogni, munkát vállalni. A magasabb műveltségi szint, a jobb kommunikációs készség, a korszerű szaktudás lehetőséget biztosít számunkra, hogy a csatlakozó szakterületeken is munkát vállaljanak, kevés a tartós munkanélküli közöttük.

Elsődlegesen a következő területeken dolgoznak:

– mezőgazdasági gépi munkát végző vállalkozás;

A tangazdaság gépállomás

OSZTV eredmények

ÉV	NÉV	HELYEZÉS	SZAKMASZÁM
1993	Egedi Csaba	2.	313-4
	László Imre	4.	313-4
	Kozák László	8.	313-4
	Murányi Péter	8-9.	71-0200
	Sánta Zoltán	8-9.	71-0200
1994	Bagi Sándor	1.	313-4
	Kukovecz Sándor	3.	313-4
1994	Gonda Sándor	1.	71-0200
	Fitori Sándor	4.	71-0200
	Bernáth László	6.	71-0200
1995	Badari Gábor	4.	313-4
	Bánszki Zoltán	7.	313-4
	Józan Imre	16.	71-0200
1996	Förizs István	23-24.	71-0200
	Badari Gábor	2.	71-0200
	Máté Watzek Zsolt	6.	71-0200
	Püspöki János	7.	71-0200
	Bánszki Zoltán	8.	71-0200
	Kanász-Nagy Zoltán	3.	313-4
	Rác Viktor	4.	313-4
	Kanász-Nagy Zoltán	2.	71-0200
	Karsai Zoltán	3.	71-0200
	Gyárfási István	4.	71-0200
Lengyel István	5.	71-0200	
1998	Szűcs Imre	1.	71-0200
	Fodor Péter	2.	71-0200
	Nagy Gábor	8.	71-0200
1999	Vécsey Lajos	12.	71-0200
	Koncz Károly	13.	71-0200

- nagyobb mezőgazdasági vállalkozásoknál gépüzemeltetés, gépjavítás;
- tehergépjárművek üzemeltetése vállalkozóként, munkavállalóként;
- mezőgazdasági gép és alkatrész kereskedelem;
- különböző haszonjárművek üzemben tartása, üzemeltetése a gazdaság különböző ágazataiban;
- ipari tevékenység fizikai és középvezetői szinten egyaránt;
- BM állományában (rendőrség, tűzoltóság).

A jó képességű tanulók 27%-a tanul tovább szakirányú egyetemeken, főiskolákon, ez megfelel az országos átlagnak szakközépisikolai vonatkozásban.

A református iskolának, mint világnézetileg elkötelezett intézménynek különös figyelmet kell fordítani a nevelésre. Természetesen a szakképzésben résztvevő tanulóinkat is ennek a szellemiségnek a figyelembe vételével kell nevelnünk. Pedagógiai programunkban ezt a cél a következőképpen fogalmaztuk meg:

A tanulókat művelt, jellemes keresztyén embereké, a magyar haza és nemzet áldozatkész, alkotó polgáiraivá kell formálni.

Legyenek az egyház hitvalló tagjai, az evangélium szellemében testileg, szellemileg, lelkiekben harmonikusan növekedjenek és fejlődjenek!

A közös imádság, lelkigyakorlatok által a vallás közösségformáló erejét tudatosítjuk, az önnevelés-

ben, a jellemformálásban segítséget nyújtunk.

A tangazdaság feladata és szerepe a szakmai oktatásban

Termelési adottságok

Az iskola 1992. november 1-jén kapott a FM Privatizációs Főosztályának 27625/5/92. sz. határozata alapján 100 hektár földterületet az akkori mezőtúri Állami Gazdaság kárpótlásra kijelölt területéből.

A terület fölött az iskolának használati joga van, célja a gyakorlati oktatás kiesett üzemi hátterének biztosítása.

A művelésbe vont terület 17,3 AK értékű átlagosan, alapvetően tápanyaghiányos, kötött, rossz

vízháztartású, magas só- és szód tartalmú.

A tangazdaság az iskola termelő jellegű oktatási szervezeti egysége, mely vállalkozási tevékenységként növénytermesztés bér munkát, alaptevékenységként gyakorlati oktatást végez.

A mezőgazdasági termelésnek sajátossága a ciklikusság, ezért a tanulók ilyen irányú bevonása a folyamatba szintén ciklikus. Ezen túlmenően a technológiának vannak olyan elemei, mint pl. a növényvédelem, amelyben nem vehetnek részt.

Az erő-, de főleg a kapcsolt munkagépek korlátozott darabszáma egy teljes gyakorlati csoport bevonását, hatékony foglalkoztatását nem teszi lehetővé, ezért elsősorban az ügyeletesi szolgálat bevezetésével tudunk olyan foglalkoztatást biztosítani, amely az üzemeltetés területén szükséges gyakorlottságot kialakítja.

A tanulók foglalkoztatására elsősorban a talajmunkák, tápanyag-visszapótlás területén van lehetőség, a vetés, növényápolás fázisaiban a kultúrától függően korlátozott módon lehet őket a munkába bekapcsolni. Itt elsősorban a szaktárgyi szemléltetésére, a munkafolyamatok bemutatására van lehetőség.

A géppark általános jellemzője: zömében kisteljesítményű erő- és munkagépparkból áll, kivétel a RÁBA 250-es. Ezt használtan vásároltuk, magas az üzemeltetési költsége, sok üzemzavarszerű meghibásodás jellemzi.

Az iskolának fejlesztésére főleg a Szakképzési Alapon történő üzemi támogatások, a pályázatokon nyert pénzek, valamint a tanterület művelése során képződő tiszta nyereség nyújt lehetőséget.

Az említett nehézségek ellenére minden erőnkkel azon vagyunk, hogy a gazdálkodás a földterületen minél eredményesebb legyen és a szakképzés céljait is szolgálja.

PÉTER MÁRIA

A „Tábita” Diakónusképző Szakiskola és Kollégium

Az iskola története

1933, 1953 és 1976. Ezek a dátumok mérföldkövek a magyar református egyház diakóniai szolgálatában. 1933-ban jött létre egyházunkban a Magyarországi Református Egyházban az első diakónusképzés Berekfürdőn /Kelet-Magyarországon/, majd 1936-ban egy második férfi diakónusképző, ezek a képzők csak férfi testvéreket fogadtak, mert a női diakóniai munkások négy működő anyaházban kaptak felkészítést diakóniai szolgálatukhoz.

1953-ban mindkét férfi diakónusképző és mind a négy diakonissza anyaház kapuja és sok más egyházi intézményünk bezárult az államosítások miatt. Ezzel hosszú évekig tartó kényszerszünet vette kezdetét. A diakóniát szívügyüknek tekintő emberek csak abban reménykedhettek, hogy felnőtt majd a gyülekezeteinkben egy hitben laikus nemzedék, akik a diakóniai szolgálatot hivatásként választó keresztyének lesznek.

Így vállalta fel a MRE az 1960-as években hat intézményében a szellemi fogyatékosok gondozását, hét otthonban pedig öregek gondozását. Kőszegen a volt anyaházi épületben csecsemőotthon nyílt.

Ezen a két szociális-egészségügyi területen volt engedélyezve az államtól a diakóniai szolgálatunk. A gyülekezetekben a lelkipásztortól és a felébredt élő hitű gyülekezeti tagoktól függött a szeretetszolgálat megléte és intenzitása. Gyülekezeti diakónus vagy diakonissza alkalmazása 1953 után tilos volt.

A gyülekezetek támogatták ugyan a meglévő intézményeket, de a hivatást érző gyülekezeti munkatársak nagyon csekély létszámban fordultak elő bennük. A „civilizált” vált diakónusok és diakonisszák az egyházi intézmények lelkévé váltak, de a 60-as évek végére és a 70-es években megöregedve nyugdíjba

A diakónusképző épülete

vonultak, kihaltak, megfogyatkoztak. Ekkor a Zsinat Országos Diakóniai Tanácsa az akkori püspökelnök dr. Bartha Tibor vezetésével létrehozta a diakónusképzőt a diakóniai szolgálatot végzők pótlására, képzésére.

Az első évfolyamot 1976 januárjában indítottuk. A három éves konzultációs rendszerű képzést a már intézetekben dolgozó munkatársak számára terveztük. A tanfolyam egyházi képzése a Debreceni Református Kollégiumban folyt, 10 hónapra tervezett tanmenettel, de 3 évre felbontva. Az egészségügyi képzést pedig ezzel párhuzamosan 2 év alatt, munka mellett kellett elvégezniük a hallgatóknak.

A diakónusképző első három évfolyamának hallgatói az intézmények 20 éven felüli munkatársaiból verbuválódtak. Később különösen Kelet-Magyarországról /Szabolcs-Szatmár és Hajdú-Bihar megyékből/ általános iskolát végzett konfirmandusokat küldtek a gyülekezetek és lelkipásztoraik. Ekkor alakult ki az iskola másik jellemző vonása, az, hogy maga is diakóniát végez a jelentkező fiatalok között, ugyanis sokan közülük hátrányos helyzetű fiatalok voltak, így gyakran mentőövet jelentett számukra a diakónusképző.

A képzést nehezítette a helyszíri gyökértelenség. Debrecenből előbb az őrbottyáni gyermekotthonba került át két évre 1988-90-re, majd egy évre a Budapesti

Schweitzer Albert Oregotthonba, az 1990/91. tanévre. 1992-ben sikerült zsinati alapító okirattal, államilag is elismert egyházi, speciális szakiskolának elismertetni és a közoktatási normatívát elnyerni. 1991. szeptemberétől 1993-ig a Diakónusképző Szakiskolát a Budafoki Református Egyházközség filiája, a kelenvölgyi gyülekezet fogadta be. Az elmúlt 23 év alatt 18 évfolyamot indított az iskola. Ez alatt az idő alatt 200 fő végzett, akik közül ma is 140-en állnak egyházi szolgálatban.

1993-ban költözött át az iskola a Belényesi utca 9. alá, Budáról Pestre. A külföldi testvérek adományából vásárolt épület valaha munkásszállóként működött. Az iskola működtetésére, fejlesztésére létrejött egy alapítvány is. Az iskola és az alapítvány ekkor kapta a Tábita nevet. (Tábita az Ap.Csel. szerint joppei nőtanítvány volt, aki gondozta az özvegyeket és sok jót tett. Korán meghalt, de Isten kegyelme folytán feltámadt. Ap.Csel.)

Az épület rövidesen kicsinek bizonyult. 1993-ban egy egészségügyi felújítással 25 diakónus költözött be a két épületbe. Az emeletes épületet kollégiumnak, a földszintest iskolaépületnek használtuk.

1994-ben az iskola épülete átalakítása során összehúzódtunk a földszintes épületbe, hogy modernizáljuk az egyemeletes kollégiumot.

A modernizáció és a 25-ről 80 főre való bővítés statikai okok miatt nem történhetett meg, hanem teljesen le kellett bontani a kollégium épületét és újat kellett tervezni. Ennek építése történik 1996. június 1-től kisebb nagyobb megszakításokkal, mivel adományokból építkezünk. Jelenleg nettó 24-25 millió Ft ráfordítással 50%-os az épület készültségi foka.

Reménység szerint az idén már birtokba vehető lesz az új kollégium.

Mi, Tábitások

A Tábita Diakónusképző Intézet a Dunamelléki Református Egyházkerület intézménye. Intézetünket a Magyarországi Református Egyház Zsinata elismeri, így országos hatósugarú, sőt határon túl is jelentős. Iskolánkat a Tábita Protestáns Szeretetszolgálati Munkások Képzését Támogató Alapítvány is támogatja, ezért rövid (szeretett) nevünk: Tábita Diakónusképző Szakiskola. Hallgatóink a gyülekezeti és intézményes szeretetszolgálatban fognak dolgozni, mint diakónusok, feladatuk a lelkész mellett a gyülekezeti diakóniai élet szervezése. Az iskolánkban nyert oklevél egyházon kívül szociális asszisztensi munkakör betöltésére jogosít.

A képzés célja

Olyan középfokú segítő szakember képzése, aki részt vesz a szociális szolgáltatást igénybe vevő ember problémáinak megoldásában felsőfokú szociális munkás irányítása mellett. Tevékenységét különböző típusú állami vagy egyházi intézményekben végzi elsősorban az alábbi problématerületeken: hajléktalanság, szegénység, munkanélküliség, kisebbségi, etnikai csoportok védelme, devianciák, fogyatékoság, migráció, gyermekvédelem, idősellátás, társadalmi nyilvánosság szférája, civil társadalom fejlesztése.

A képzés szakmai követelménye

A szociális asszisztens ügyfeleket fogad, ügyeket intéz, dokumentál, információkat gyűjt és közvetít, részt vesz a segítő kapcsolat létesítésében, fenntartásában és lezárásában, részt vesz az esetmegbeszéléseken. Ehhez szükséges, hogy ismerje a segítő folyamatokat, a problémamegoldás fontosabb mozzanatait.

Tanulmányi programunk

A szeretetszolgálatra készülő munkatársaknak két fő területen kell

ismereteket szerezniük. A lelkészhez vagy hitoktatóhoz hasonlóan a diakónusnak is megalapozott teológiai látásra van szüksége. A **teológiai képzés** célja többek között a Biblia mélyebb megismerése, a keresztyén hit kérdéseiben való jártasság, az egyháztörténeti tájékozottság megszerzése.

A szeretetszolgálati munka komoly szakmai felkészültséget és gyakorlatot igényel.

A **szakmai tanulmányok** gerincét négy blokk alkotja, mely a mai modern szociális szakképzés kreditrendszerű oktatásába illeszkedik:

- Készségfejlesztés
- Szakmai előkészítés
- Szakmai elmélet
- Szakmai gyakorlat

A szakmai képzést egyházi területen végzett gyakorlatok, tanulmányi kirándulások teszik teljessé.

A szakmai és teológiai képzés mellett a tanulmányi programban **közismereti stúdiumok** is helyet kapnak: irodalom, német nyelv, számítógép-kezelés.

A képzés három éven keresztül az 1000 órás teológiai és közismereti, valamint 2200 órás szakmai tanulmányokat párhuzamosan egymásra építve és egymást kiegészítve készíti fel a jövődiakónusait.

Nappali tagozatos hallgatóink az intézet kollégiumában laknak. A régi protestáns kollégiumok mintáját követve fontos célunk a lelki közösség, a felkészülést segítő légkör kialakítása.

Ki lehet

az iskola hallgatója?

A Tábitába várjuk azokat az érettségizett, elsősorban református vagy evangélikus fiatalokat, akik elhívást érznek a diakóniai szolgálatra.

A jelentkezők számára több napos, bentlakásos felvételi vizsgát tartunk. A felvételin legfontosabb a személyes elbeszélgetés. Az (ifjú) jelentkező belső motivációját megismerve fontos meglátnunk az álta-

lanos műveltségét, melyet a történelem, az irodalom tudásból mérünk le. Az előre kiadott bibliaismereti, egyháztörténeti és hitvallásbeli felvételi anyag alapján pedig egyházi felkészültségét, érdeklődését tanúsíthatja. Hiszen a diakónus egyháztagból egyházi szolgálta, egyházi tiszt viselője lesz.

Tercvink

A diakónusképzésnek az intézetünkben folyó formája az európai diakónusképzések szintjét képviseli. A jelen feltételekhez és lehetőségekhez igazított arculatunkat azonban folyamatosan tovább kell alakítani.

Először is a felsőbb évfolyamokon biztosítani szeretnénk a további elmélyedés lehetőségét a teológiai tantárgyakban.

A nappali tagozat mellett szükség van levelező tagozatra is, elsősorban azok számára, akik valamilyen szakirányú végzettség birtokában az egyházi szolgálat, a teológiai alapok iránt érdeklődnek. Két levelező évfolyam jelenleg is tanul iskolánkban.

Keressük annak lehetőségét, hogy a megfelelő felkészültségű fiatalok számára megtaláljuk majd az átjárhatóság lehetőségét szociális munkás, szociálpedagógus, gyógypedagógus felsőfokú szakmai képzés felé.

Igyekszünk szellemi műhelyé is válni, magunk köré gyűjtve az egyházi szeretetszolgálat iránt felelősséget érző, gondolkodó egyháztagokat, gyakorló diakónusokat, lelkészeket, teológusokat. A szellemi műhelyt képviseli az iskolánkban helyet kapó Diakóniai Szekció a Magyarországi Református Egyház Doktorok Kollégiumán belül működve.

Tudjuk, a diakóniai szolgálat nemcsak egyfajta segítő szolgálat, hanem elhívás a Krisztusban, így életforma is. A diakóniát végzők életközösségét és szakmai közösségét hivatott összefogni, ápolni a Végzett Diakónusok Szövetsége, mely szintén intézetünkben kapott helyet.

Pedagógiai műhely – tantervi munkálatok

BERÉNYI GYÖRGYNÉ

A Debreceni Református Kollégium Általános Iskolájának református kerettanterv szerinti órahálója

A kerettanterv lehetőségeinek kihasználásakor figyelembe vettük az iskola eddigi működési sajátosságait, a gyerekek terhelhetőségét, a továbbtanulás szempontjából legfontosabb feladatokat. Eszerint végeztük el a pedagógiai program módosításait.

1.1. Az iskola tantárgyi rendszere:

A református iskola elhivatottságánál fogva felelős a rábízott tanulók hitének és műveltségének megalapozásáért. A tanulók képességeinek és készségeinek fejlesztését, a biztos alapot nyújtó rendszerezett tudást a hagyományos tantárgyi struktúrában látjuk megvalósíthatónak.

Az oktatási program kiemelt területei:

- Magyar nyelv és irodalom
- Matematika
- Élő idegen nyelv (jelenleg az angol)
- Zenei képzés (A helyi zeneiskolával együttműködve)

Tantervi modulok beépülése

A dráma modul beépítésével növelhettük a 6. osztály magyar óráinak számát a második félévben 7-re. A testnevelés órán egyébként is oktatunk népi táncot, de a testnevelés óra óraszám egyébként sem korlátozott.

A honismeret modul rajz órában történő elhelyezését a kerettantervben meghatározott tartalma és a rajzot oktató művésztanárunk ez irányú műveltsége indokolta.

Az etika tantárgy oktatására teológiai végzettségű pedagógust tartunk alkalmasnak, akár a hittannal összevonva, akár külön óraként jelenik meg.

Az iskola tantárgyi rendszere

Tantárgyak	Évfolyamok
Hittan	1-8.
Magyar nyelv és irodalom	1-8.
Történelem és állampolgári ismeretek	5-8.
Idegen nyelv	2-8.
Matematika	1-8.
Informatika	5-8.
Környezetismeret	3-4.
Természetismeret	5-6.
Fizika	7-8.
Biológia	7-8.
Kémia	7-8.
Földrajz	7-8.
Ének-zene	1-8.
Rajz	1-8.
Technika és életvitel	1-8.
Testnevelés és sport	1-8.
Osztályfőnöki	5-8.

Tantervi modulok beépülése

Tantervi modul	Tantárgy	Évfolyam
Tánc és dráma	Testnevelés, magyar ny. és irodalom	1-2.o., 5-6.o.
Hon és népismeret	Rajz	1-6.o.
Informatika	Informatika	5-8.o.
Ember és társadalom ismeret, etika	Hittan	7.o.
Mozgóképes és médiaismeret	Magyar nyelv és irodalom	8.o.
Egészségtan	Osztályfőnöki, biológia	6.o., 8.o.

Szabadon tervezhető órák felhasználása

Évfolyam	Óraszám	Felhasználás
1.	1	Matematika
2.	1	Matematika
3.	1	Matematika
4.	1	Matematika
5.	2	Magyar nyelv és irodalom
6.	2	Magyar nyelv és irodalom
7.	1	Magyar nyelv és irodalom
8.	1	Matematika

Szabadon tervezhető órák felhasználása

A szabadon tervezhető órák tantárgyi felhasználásánál a legfontosabb alapkészségek magasabb szintre emelését tartottuk szem előtt. Az a tanuló, amelyik jól olvas, érti a szöveget, helyesen ír és fogalmaz, a matematikában megtanul gondolkodni, az a természettudományok területén is biztosabban eligazodik és nem jelent számára nehézséget a tankönyv feldolgozása.

Nem kötelező tanórai foglalkozások

Az első osztályban nem tanítunk idegen nyelvet, második osztályban is csak inkább a hallóutánzó módszerek dominálnak. A heti 2 órában megjelölt angol órákat bontott csoportokban heti 3-szor fél órában tartjuk.

1.2. Megjegyzések néhány tantárgy tanításával kapcsolatban

A kiemelt tárgyak (magyar, matematika, ének)integráló szerepet is betöltve az alapképzés során magas óraszámú szerepelnek. Ez a magasabb óraszám biztosítja a református iskolákkal szemben elvárt biztos alapkészségek elsajátíttatását. Az olvasás, írás és a matematikai gondolkodás biztos megalapozása tanulóink középiskolai eredményességének is feltétele.

Nem kötelező tanórai foglalkozások

Évfolyam	Óraszám	Felhasználás
1.	2	Nem használjuk fel
2.	2	Angol nyelv
3.	2	Angol nyelv
4.	2	Nem használjuk fel
5.	2	1 óra informatika
6.	2	0,5 óra informatika 1 óra matematika

Választható tanórán kívüli tevékenységek

2-8. osztályig	sakk
2-8. osztályig	sportkör
3-8. osztályig	kórus
4-8. osztályig	zenekar (tanterem hiánya miatt szünetel)
6-8. osztály	angol nyelv
4-8. osztály	rajz

A zenei képzés nem jelentkezik az iskola tantárgyi rendszerében, mert azt a Simonffy Emil Zeneiskola tanárai végzik a képzésre felvételt nyert tanulóinknál. Órarendi kihatása van, mert tanulóink jelentős létszáma miatt külön csoportokat alkotva, a délutáni órarendbe iktatva járnak zeneiskolai óráikra.

A természetismeret tantárgy 1-2. évfolyamon integrált formában jelenik meg. Oktatását a magyar nyelv és irodalom tantárgyon kívül a délutáni foglalkozások segítségével valósítjuk meg. Szemléletében a tapasztalati úton nyerhető ismeretszerzést közvetítjük, a minket körülvevő teremtett világ-

gal való tényleges találkozást segítjük. A kisgyermekkorban elsajátított induktív megismerési mód, a jelenségek megfigyelése, és nem csupán könyvből történő betanulása ad lehetőséget tanítványainknak, hogy önmagukat elhelyezhessék a teremtett világban.

Egyházi ének

Az ének tantárgy óraszámának és tananyagtartalmának bővítésével tanítjuk az egyházi éneket. Naponta szerepel a reggeli Csendes percekben is. A családi istentiszteletekre való felkészülésre kötetlen időben gyakorolják a gyerekek az énekeket.

Délelőtti órák

Tantárgy	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Csendes percek	5x15 p	5x15 p	5x15 p	5x15 p
Hittan	-	-	-	2
Magyar nyelv és irodalom	9	9	8	7
Matematika	5	5	5	4
Ének	1	-	2	2
Angol	-	2	2	3
Rajz	-	-	-	1,5
Környezetismeret	int	int	-	2
Testnevelés	-	-	1	3
Technika	-	-	-	1
Összesen:	15	16	18	25,5

Délutáni foglalkozások

Tevékenység	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Hittan	2	2	2	-
Rajz	2	2	2	-
Ének	-	2	-	-
Környezetismeret	int	int	2	-
Tanulósobai foglalkozás	-	-	5x30	5x1
Testnevelés – természetjárás	3	3	2	-
Technika	1	1	1	-
Összesen:	23	26	27	

Az 5-6. osztály óraterve

1.3. Az alapozó szakasz heti óraterve évfolyamonként

Délelőtti órák

A 4. évfolyam óraszámában 2,5 óra egyházi tantárgy és 0,5 testnevelés óra szerepel, ezekkel a kötelező óraszám növelhető.

Délutáni foglalkozások

Az alsó tagozat óraszámai 1-3. osztályig a délutáni foglalkozásokkal együtt teljesek. Ez az óraszám megszervezhető a délelőtti tanítási órák keretében is, akkor a tanulósobai vagy napközis foglalkozások maradnak a délutáni időszakra.

A kerettantervi rendelet a tanulók kötelező óraszámát maximalja (8. § 1), de a maximális mértéktől való eltérés szoros kivételei alapján /8. § (3),(4)/ ezek az óraszámok törvényesek.

Mindegyik évfolyamon az egyházi oktatás tantárgyai és a testnevelés növeli az óraszámot. Második és harmadik osztályban az angol nyelv a szabadon választható órakeret terhére szerveződött, a heti két óra felhasználásának lehetőségét heti 3x30percre osztva valósítjuk meg. (Ez is törvényes)

1.4. Az I. előkészítő szakasz heti óraterve évfolyamonként

Az 5-6. osztály óraterve

A kötelező óraszám feletti 3, illetve 2,5 óra megoszlása: 2 óra hittan, 0,5 óra testnevelés és a szabadon választható keret terhére 0,5 informatika, 1 óra matematika képességfejlesztő, külön sorszámozva a naplóban.

Tantárgy	5.osztály	6.osztály
Hittan	2	2
Magyar nyelv és irodalom	6	6,5
Történelem és állampolgári ism.	2	2
Idegen nyelv, angol	3	3
Matematika	4	4
Informatika	1	1
Természetismeret	2	2
Ének-zene	1	1
Rajz	2	2
Technika és életvitel	1	1
Testnevelés és sport	3	3
Osztályfőnöki	1	1
Összes óraszám	28	28,5

A 7-8. osztály óraterve

Tantárgy	7.osztály	8.osztály
Hittan	2	2
Magyar nyelv és irodalom	5	5
Történelem és állampolgári ism.	2	2
Idegen nyelv, angol	3	3
Matematika	4	4
Informatika	1	1
Fizika	2	1,5
Biológia	1,5	2
Kémia	1,5	1,5
Földrajz	1,5	1,5
Ének-zene	1	1
Rajz	1	1
Technika	1	1
Testnevelés	2	2
Osztályfőnöki	1	1
Összes óraszám	29,5	29,5

Az alapkészségek kiemelt fejlesztése 12 éves korig ajánlott, addig jól fejleszhető, ezért is kezeljük külön szakaszként a felső tagozat első két évét. A hat évfolyamos gimnáziumi képzéshez is jól csatlakozik, hiszen a felvételi szintet csak a főtantárgyakon mérik.

1.5. A felkészítő szakasz heti óraterve évfolyamonként

7-8. osztály óraterve

A délutáni foglalkozások tanulósobai rendje a teljes felső tagozaton egyformán működik.

VETÉSSY KATALIN

A négyévfolyamos gimnáziumi református kerettanterv előkészületei

A Kecskeméti Református Kollégium Gimnáziumának munkaközösség-vezetői és a Nevelőtestület még ez év januárjában összevetette az állami és a 2000 májusában kialakított egyházi óraszámokat, és ez utóbbin egy kis módosítást hajtott végre. Erre két okból volt szükség: így olyan kevés az eltérés a két óraháló között, hogy nem szükséges az akkreditáció; a református óratervezet már nem tartalmaz modulokat, mivel azok beépülnek más tantárgyakba. Az Emberismeret és etika, valamint a Bevezetés a filozófiába tantárgy beépül a 11-12. évfolyamos hittan tantervbe, a Fizika és a Biológia órszámai a helyi igényeknek megfelelően felcserélhetőek, azaz a Fizika helyett a Biológia indulhat a 9. évfolyamon, mint ahogy az a 2000 májusi református tervezetben szerepelt. A 11. és 12. évfolyamon a Művészetek modul heti 1-1 órája, mint egyházi ének kerülhet be a tantervbe. Amelyik intézmény nem akarja a második idegen nyelvet heti 3 órában tanítani (csak 2 órában), az a felszabaduló órát átteheti a szabadon tervezhető keretbe.

Tantárgy	Heti óraszám								
	Áll.	Ref.	Áll.	Ref.	Áll.	Ref.	Áll.	Ref.	
	9.		10.		11.		12.		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	4	4	4	4	
Történelem	2	2	2	2	3	3	3	3	
Emberismeret és etika	-	-	-	-	1	-	-	-	
1. idegen nyelv	3	4	3	4	3	4	3	4	
2. idegen nyelv	3	3	3	3	3	3	3	3	
Matematika	3	3	3	3	3	3	4	4	
Informatika	2	2	-	-	-	-	-	-	
Bevezetés a filozófiába	-	-	-	-	-	-	1	-	
Fizika	1,5	2	2,5	2	2	2	-	-	
Biológia	-	-	1,5	2	2	2	2	2	
Kémia	2	2	2	2	-	-	-	-	
Földünk és környezetünk	2	2	2	2	-	-	-	-	
Ének-zene	1	1	1	1	-	-	-	-	
Rajz és vizuális kultúra	1	1	1	1	-	-	-	-	
Testnevelés és sport	2	2	2	2	2	2	2	2	
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	1	1	1	
Modulok	Társadalomismeret	0,5	-	0,5	1	0,5	-	0,5	1
	Tánc és dráma	0,5	1	0,5	-	-	-	-	
	Mozgókép- és médiaismeret	-	-	-	-	0,5	1	0,5	-
	Művészetek	-	-	-	-	1	1	1	1
Kötött óraszám összesen	28,5	30	29	30	26	26	25	25	
Szabadon tervezhető óraszám	1,5	-	1	-	4	4	5	5	
Kötelező óraszám a törvény szerint	30		30		30		30		
Hit és erkölcsstan	-	2	-	2	-	2	-	2	

PAPP KORNÉL

A hatévfolymos gimnáziumi református kerettanterv előkészületei

A Zsinati Iskolaügyi Osztály megkeresésére Kojanitz László főosztályvezető (OM Közoktatás-fejlesztési és értékelési Főosztály) a következő választ adta a hatévfolymos tantervet nem minisztériumi engedéllyel, hanem saját döntésre átvevő intézményekkel kapcsolatban: A kerettantervi rendelet nemrég megjelent módosítása – 4/2001. (I.26.) OM rendelet – a következőképpen szól a 2003-as határidővel kapcsolatban, pontosítva az eddigi rendelkezést: „Azok az iskolák, amelyek 1998. szeptember 1-jéig helyi tantervüket az oktatásról szóló 1985. évi törvény 24. §-a alapján, a miniszter által – egyedi megoldás vagy kísérlet bevezetésére – adott engedély szerint készítették el, s azt a fenntartó jóváhagyta, az e rendeletben foglaltakat azzal az eltéréssel alkalmazhatják, hogy a kerettantervtől eltérő helyi tantervüket a közoktatásról szóló törvény 132. §-ának (1) bekezdése szerint akkor is bevezethetik, ha nem rendelkeznek alkalmazási és indítási engedéllyel. Az engedélyeket azonban legkésőbb 2003. szeptember 1-jéig be kell szerezni.”

Tehát ezeknek az iskoláknak módja van eddigi (a fentiek szerint megalkotott és elfogadott) helyi tanterve szerint tanítani még abban az esetben is, ha az óraszámok meghaladják a kerettantervben foglaltakat. A 2003-as határidő a programot kidolgozó és azt átvevő iskolákra egyaránt vonatkozik, ha a rendelkezésnek egyébként megfelelnek. Ily módon a hatévfolymos gimnáziumi református kerettanterv elkészülésének határideje kitolódik.

SZABÓ SÁNDOR

Helyismereti keresztanterv fejlesztés a Kunszentmiklósi Református Kollégiumban

Bevezetés

A Tantervemélet és fejlesztés kötetme jó alkalmat ad – főként az utóbbi évek munkában nyomasztó, tartalmában felemelő, iskolai tantervfejlesztő időszakában – a mindennapok iskolavezetői, pedagógiai munkához. Hiszen egy magára adó iskolának élnie is kell azzal a lehetőséggel, melyet az oktatáspolitikai helyi tantervekkel kapcsolatosan megenged. Azonban a helyi tanterveket nem szabad, nem lehet – sokan belekényszerültek ebbe – ösztönös (botcsinálta) módon készíteni. Ismerni kell azokat a törvényszerűségeket, szabályokat, munkamódszereket – melyek a tantervkészítő munkát megalapozottá, s talán hitelessé teszik. E dolgozat a meglévő iskolai dokumentumokra épülő „Helyismereti Keresztanterv I. Természetráaj” előkészítését és magát a dokumentumot mutatja be.

A Kunszentmiklósi Református Kollégium bemutatása

Szeretett iskolánk ebben az évben lépett a 321-ik tanévébe. A Felső-Kiskunság és a Dunamellék egyetlen gimnáziuma és diákotthona mellé szeptember 1-től egy általános iskolát indítottunk be. A Kunszentmiklósi Református Kollégium alapítása ily módon a jelen tanévre datálódik. Intézményünk a protestáns hagyományok értelmében „kollégium”, vagyis a közös igazgatású közoktatási intézményrészek: a Fördös Lajos Általános Iskola, a Baksay Sándor Gimnázium és a Vargha Tamás Diákotthon harmonikus munkára

épülő közössége. A református egyházhoz való tartozás, a háromévszázados múlt, a redemptus¹ hagyományokkal bíró kisvárosi múlt, a Kiskunsági Nemzeti Park közelsége okán igen erősen jelentkezik iskolánk szellemiségében a honszeretet eszménye és a hon/hely/ismeret² szükségessége.

Előzmények

Tantervfejlesztő munkánk az utóbbi évtizedben három szakaszra bontható.

Gimnáziumunkban még az „ál-lami időkben”³ az országban másodikként – a Hoffmann Rózsa által jegyzett Németh László Gimnázium követőjeként – indította be a nyolcosztályos tagozatát. A kitűnő nyolcosztályos tanterv és az állandó személyes kapcsolata ellenére rá kellett jönnünk, hogy „egy az egyben” nem alkalmazható a Németh László Gimnázium tanterve a mi iskolánkban. Ezért folyamatosan „kunszentmiklósiastítottuk” a dokumentumot. Igyekeztünk be-be csempészni, helyismerettel kapcsolatos könyvtári, múzeumi órákat, illetve beindítottuk az erdei iskola mozgalmat.

Második tantervfejlesztő időszakunk a NAT bevezetésével kapcsolatos. Nagyon nagy hasznát vettük a nyolcosztályos tagozattal kapcsolatos tapasztalatokat, személyesen és pedig a közoktatásvezető szakon szerzett tudásomat. A Pedagógiai programunkban és a Helyi tanterveinkben konkrétan és részletesen leírtuk a Helyismerethez fűződő feladatokat és fejlesztési területeket. Külön kiemeltem azt, hogy az iskola kimeneti

oldalán – az érettségi vizsgáknál – előírtuk a „helyismereti tételek” létrehozását a magyar, történelem, biológia és földrajz tantárgyaknál.

A tantervfejlesztő munkánk harmadik időszaka az általános iskolánk alapításához kötődik. Bár alig fél évünk volt a dokumentum elkészítéséhez, a korábbi tapasztalatok, a jól kidolgozott csapatmunka egy igen jól használható Helyi tanterv létrehozását segítette elő. Ezen anyagba is beépítettük a helyismerettel kapcsolatos tenivalókat.

Helyismereti olvasókönyv

Kunszentmiklós, a Felső-Kiskunság fővárosa – melyet egyesek a Bakér parti Athénak is becéznek – számos jeles helytörténészt adott a szűkebb és tágabb hazának (Baksay Sándor, Balogh Mihály, Bors Károly, Dankó Imre, Galambos Sándor, Illyés Bálint, Miklóssy János, Molnár Péterné, Tálasi István, Varga Domokos ...). Számos helytörténettel foglalkozó munka jelent meg az elmúlt 100 évben. Azonban ezek jó része már nehezen hozzáférhető, nagy részük pedig – tudományos igényű nyelvezetük miatt – a gyermekek számára nehezen olvasható.

Egy alkalommal, egy kollégámmal⁴ folytatott baráti beszélgetés során merült fel az az ötlet, hogy írjunk közösen a tanulók számára egy Helyismereti olvasó-

könyvet. Miután saját szakterületünkön korábban is rendszeresen publikáltunk már, ez nem tűnt irreális ötletnek. Azonban utóbb rá kellett jönnünk, hogy sokkal nehezebb feladat gyermekek számára írni és a semmiből megjeleníteni egy könyvet.

A „Felső-Kiskunság – Dunamellék – Helyismereti olvasókönyv” formai szempontból annyiban tér el más eddigi kiadványoktól, hogy a fejezetek végén összefoglalásokat és feladatokat tartalmaz. Tartalmi szempontból pedig az az érdekessége, hogy a terjedelem mintegy negyed részében, részletesen foglalkozik természet és tájtörténettel.

A Helyismereti olvasókönyv három részből áll: Tájak, Korok, Szokások. Ezen dolgozat csak az általam írt első résszel foglalkozik. Az első két fejezetben: A Thetys-tengertől az „Aranyos-szegletig” – az ősidőktől a Honfoglalás koráig, az „Aranyos-szeglettől a Nemzet Parkjáig – a Honfoglalástól napjainkig mutatja be a táj történetét. A harmadik fejezet a felső-kiskunsági táj jelenlegi természetrajzát mutatja be.

A Helyismereti keresztanterv készítésének módszertana

A Helyismereti keresztantervvel kapcsolatos helyzet sajátos. Hiszen előbb készült el a taneszközként is használható Helyismereti olvasó-

könyv, mint a keresztanterv. Azonban rendelkezésre állnak azok tantárgyi Helyi tantervek, melyek már tartalmazzák a helyismereti anyagokat. A Helyismereti keresztanterv elkészültével viszont sokkal könnyebb lesz az eligazodás a nagy adathalmazban. Bár a Helyismereti olvasókönyv elsősorban a mi iskolánk számára készült, de a régió általános iskoláinak érdeklődése olyan nagy, hogy e keresztanterv túlnőhet a kollokviumi dolgozaton felül is.

Helyismereti keresztanterv I, Természetrajz részének megírásakor felhasználtam a Tantervelmélet és fejlesztés előadásokon szerzett ismereteket és a tárgykörrel kapcsolatos irodalmat⁵. Módszerűl a curriculum-fejlesztés tervezési folyamatainak állomásait használtam.

Első állomás: a „kezdet-vég elemzés”

A Helyismereti keresztanterv készítésének alapja az az igény amit a Pedagógiai programunk és a Helyi tanterveink meghatároznak a helyismereti témakörrel kapcsolatosan. Miután iskolánk a Felső-Kiskunság és a Dunamellék egyetlen gimnáziuma és így kihat a régió általános iskoláira is – figyelembe kellett venni azt, hogy a Helyismereti keresztanterv később interscholáris jelleget is öltethet. Vagyis olyan a régióra kiterjedő értékeket kell megjeleníteni amelyek bármelyik iskolában alkalmazhatóak a környékünkön. A véggél az, hogy az iskolánkból kikerülő „kiművelt emberfők” rendelkezzenek kognitív és emocionális szempontból helyismereti attitűdökkel.

Második állomás: az „ideális rendszer megtervezése, feltárása”

A Helyismeret nem szerepel önálló tantárgyként intézményünkben. Így a Helyismereti keresztanterv rendszerében figyelembe kell venni a meglévő tantárgyi struktúrát. A helyismereti curriculum fejlesztés az egyes tantárgyak csatlakozó témaköreire épül.

Az egyes elsajátítandó ismeretek, fejlesztésre váró területek beépülnek a természetrajz, természetismeret, biológia, földrajz tantárgyak ismereti és fejlesztési rendszerébe, kiegészülve a történeti honismeretnek a tárgykörre vonatkozó ismereteivel.

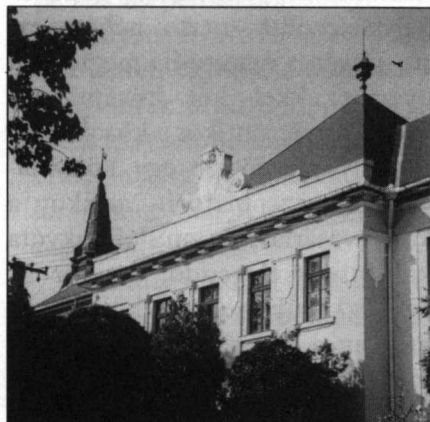
Harmadik állomás: a „működtető rendszerek megtervezése, feltárása”

A legfontosabb taneszköz-feltétel, a Helyismereti olvasókönyv adott. a Helyismereti keresztntan-terv ezen felül tartalmazza azokat a speciális lehetőségeket: könyvtári, múzeumi órák, helyismereti kirándulások, Erdei iskola mozgal- mat, mely speciálisan segíti a ki- tűzött célok elérését.

Negyedik állomás: a „kivitelezés megteremtése”

A konkrét munka módszerül a következő lépéseket alkalmaztam:

- Meghatároztam a Helyismereti keresztntan-terv I. Természetrajz részének cél, követelmény és tartal- mi rendszerét.
- A Helyismereti olvasókönyv fejezeteit alkalmazva beillesztet- tem az intézményünkben (általa- nos iskola 5-8. évfolyamok, gim- názium 5-12. évfolyamok) haszná- latos helyi tantervek (természet- rajz, természetismeret, biológia, földrajz tantárgyak) egyes évfolya- mainak témaköreibe.
- A szaktudományok felosztása szerint elkészítettem a Helyisme- reti olvasókönyv alapján a Termé- szetrajzi rész teljes tematikus tárgy és névmutatóját.

Kunszentmiklósi Református Kollégium

Helyismereti Keresztntan-terv I. Természetrajz

A tanterv a Felső-Kiskunság – Dunamellék – Helyismereti olva- sókönyv használatára épül a Kun- szentmiklósi Református Kollégi- um Födös Lajos Általános Iskolá- ja és Baksay Sándor Gimnáziuma számára. A keresztntan-terv a termé- szetrajz, természetismeret, bioló- gia, földrajz tantárgyak Helyi tan- terveikhez kapcsolódik.

Cél:

A Helyismereti keresztntan-terv természetrajzi részének célja:

- a Felső-Kiskunság és a Duna- mellék természeti folyamataiban való tájékozódás, a változások és a fejlődés következményeinek meg- láttatása,
- a természetrajzi jelenségek, fo- lyamatainak kölcsönhatásainak térbeli és időbeli elosztása és dif- ferenciálódásának áttekintése
- régióink adottságainak, termé- szeti értékeinek bemutatása, s ezen ismeretek alapján a hazasz- retet és nemzettudat formálása,
- a Felső-Kiskunság és a Duna- mellék természeti szépségeinek, harmóniájának megbecsülése, az ember és a természet kapcsolatá- nak élményszerű átélése,
- a környezeti gondolkodás fej- lesztése.

Követelmény:

A tanulók sajátítsák el az isme- retszerzés módszereit és bizonyít- sák az önálló ismeretszerzéshez szükséges készségeiket, képessé- geiket:

- pontos megfigyelésekkel, önálló vizsgálatokkal,
- alapvető természettudományos módszerekkel,
- a vizsgálatok eredményeinek ér- tékelésével,
- a problémamegoldó gondolko- dásban való jártassággal,

- a helyismerettel kapcsolatos ter- mészetrajzi fogalmak, összefüg- gések alkalmazásával,
- a helyi természet- és környezet- védelmi kérdésekről, az okokról, a megelőzés és védekezés lehetősé- geiről alkotott véleményükkel és cselekedeteikkel.

Tartalom:

I. A Thetys-tengertől az „Ara- nyos-szegletig”

1. A Thetys hullámai
2. Vulkanok a talpunk alatt
3. Pannon-tenger/tó
4. Ős-Duna
5. A mi Kis-Dunánk, a Bakér

II. Az „Aranyos-szeglettől” a nemzet parkjáiig

1. Természeti katasztrófák kró- nikája
2. Földrengés
3. Árvizek
4. Tüzek
5. Meteorológiai szélsőségek
6. Egy „Klassz-terv” – vízrende- zések története
7. Nemzeti Park a Kiskunságban

III. A Felső-Kiskunság termé- szetrajza

1. Folyók, tavak, puszták, hegyek
2. Idő, bagdány, kuneső, délibáb
3. A Felső-Kiskunság ritka növé- nyei és állatai

¹ Redemptus hagyományok: utalás a Redemptora, a kunok önmegváltá- sára, mely hagyományaiban ma is je- lenlévő hazafias érzület.

² Hon/hely/ismeret: a honismeretet tá- gabban értelmezzük: a fogalmon az antropológiai tartalom mellett a ter- mészeti attitűdöket is értjük.

³ Az iskolaalapító református egyház 1992-ben kapta vissza iskoláját.

⁴ Balogh Mihály: iskolánk öregdiákja, 26 éven át magyar – latin – könyvtár szakos tanára, jelenleg az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum fő- igazgatója – jeles helytörténész.

⁵ Dr. Bárdossy Ildikó: A curriculum- fejlesztés alapjai. JPTE Távköztársasági Központ, Pécs 1998.

Dr. Havas Péter: Hogyan tanítsunk „Környezeti Nevelést” – Új Pedagó- giai Szemle, 1998

Lehoczky János: A nevelési prog- ramról – aNATómia

Pedagógiai műhely – könyvtár

VIOLA ERNŐ

Ha szükséges, hát miért nem támogatják?

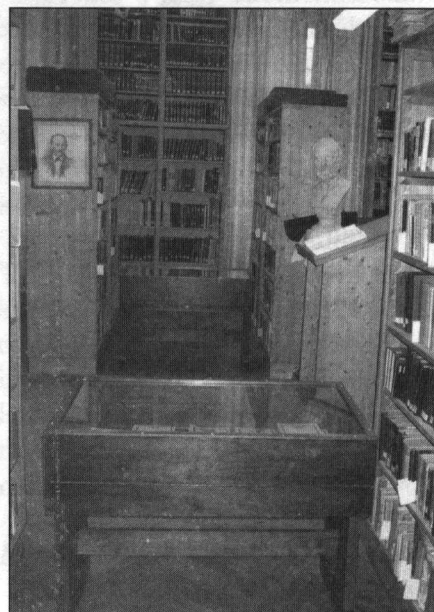
A lig nyolc éve indult újra útjára a csurgói Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium. Az intézménybe kerülő pedagógusok – köztük e sorok írója – szívvel-lélekkel fogott hozzá az építéshez, hiszen egy egyházi iskolában dolgozni csak hivatásból lehet. Ezt a munkát másért nem lehet és nem is szabad végezni.

Örököltünk egy műemlék-könyvtárat a nagy elődöktől, és feladatul kaptuk, hogy építsünk egy modern, a mai kor igényeit és iskoláját kiszolgáló könyvtárat, mivel a meglévő ifjúsági könyvtárat a kivonuló állami intézmény magával vitte. Mindezen feladatok elvégzéséhez kaptunk erkölcsi és „*valamennyi*” anyagi támogatást is.

A folyamatos fejlődést nagyon sok jóakaró segítette. Sok öregdiákunk akarta, hogy legyen az iskolájának újra könyvtára. Több mint hétezer könyvet küldtek el Csurgóra. Voltak olyanok, akik a saját polcukról válogatták le a kedves könyveiket, hogy az új nemzedéknek legyen miből gazdagodni. Bíz-

nak bennünk, bíznak abban, hogy a kétszáz éve gyarapodó és fennálló iskola és könyvtár ezután is méltó helye lesz az értékeknek. Kovács Andor a Svájcban élő egykori csurgói diák, az „*élete művét*”, a házi könyvtárát juttatta el hozzánk. Kétszáz olyan dedikált kötet tartalmaz az adomány, amely hazánkban is egyedülálló anyag. A levéltárunk számára olyan értékes dossziékat juttatott el, amely a magyar történelem számára még feltáratlan adalékokat tartalmaz.

Aki ma ellátogat a csurgói gimnáziumba, már a folyosón a múlt emlékeivel találkozik: állandó Csokonai-kiállítás, Nagyváthy Jánosról szóló és híres öregdiákjainkat bemutató tárló kínálja a látni valót. A Nagykönyvtárba lépve rendszerint meglepődik az idegen: nem számít rá, hogy a határszéli kisvárosban ősnymtatványt, kódextöredéket, graduálokat láthat, hogy a könyvállomány mellett folyóirat-, kézirat-, térkép- és éremgyűjtemény is van. Az unikumok között sorolhatjuk fel a Csurgói és Kálmáncsai graduálokat, a Leveleskönyvünket. Eredeti kéziratosokat őriz a könyvtár Csokonai Vitéz Mihálytól, Berzsenyi Danieltől, Deák Ferencről, Kossuth Lajostól.....Luther Mártonról. A két éve kialakított levéltári szoba újra visszakapta az ötvenes években elszállított iratanyag egy részét. Ezeket az értékeket természetesen megfelelően tárolni, gondozni, feltárni és védeni kell, ami az intézményre egyre nagyobb terheket ró.

A modern könyvtári rész kialakítása óriási energiát és pénzt követelt tőlünk. Amikor a gimnáziumunk beiskolázási gondokkal küszködik, mert a néhány ezres kisváros nem tudja megtölteni gyermekekkel két középszintű intézményét, amikor a közoktatási törvény mindössze egy könyvtárosi státuszt biztosít, amikor a könyvvásárlásra a tanulói fejkvóta korántsem elegendő, amikor az egyházkerületnek nélkülünk is megvan a maga pénzügyi problémája a pápai kerületi gyűjteménnyel, akkor mégis szenzációs

A csurgói gimnázium épülete

az az eredmény, amit fel tudunk mutatni napjainkban.

Könyvtárat kellett nulláról indulva építenünk, polcokat, berendezési tárgyakat, bútorokat beszerezni, számítógépeket beállítani, jó és használható szoftvereket vásárolni, muzeális értékű gyűjteményt kell naprakésszé tenni, kutatókat fogadni, érdeklődő kirándulócsoportokat kalauzolni, a városka csaknem minden vendégének a könyvtárat is bemutatni, a modern könyvtári részt folyamatosan gyarapítani, a mindennapi érdeklődőket kiszolgálni, tanácssal ellátni, könyvtári foglalkozásokat tartani...

Mindezeket a törvényeink értelmében egy embernek és nevetéses pénzeiből kell megoldani.

Nálunk felvállalta az iskola, hogy a modern könyvtár mellett nem hagyja bezárni a Nagykönyvtárat sem, külön embert alkalmaz,

CD lemezen, elkészült a Leveleskönyv hasonmása, a Nagykönyvtár kézirat-katalógusa, a gimnázium híres parkját illetve a parkban lévő műemlékeket bemutató Csurgói panteon kötet. Természetesen nem az iskola finanszírozta a felsorolt kiadványokat, mindegyiket pályázatból vagy a vidékfejlesztési minisztérium támogatásából adathattuk ki.

Terveink között szerepel, hogy a levéltári részleget is a gyűjteményhez méltó bútorzattal lássuk el. Fontos lenne a modern könyvtári részleg megkezdett galériájának befejezése, hogy a meglévő anyagainkat is el tudjuk helyezni. Székeket kellene vásárolnunk az olvasóterünkbe, hiszen a meglévőket is ajándékként kaptuk és nagyon elhasználódtak napjainkra.

Korszerű világítással kellene felszerelni a Nagykönyvtárunkat. Szükség lenne egy fénymásoló berendezésre, mivel az iskola másolója a zsúfoltság miatt alig tudja ellátni a könyvtár igényeit. A számítógépeink fejlesztése is napirenden van újra, hiszen a növekvő igények kiszolgálására már nem alkalmas mind-egyik.

Mindenképpen szükség lenne arra, hogy a nagykönyvtári és levéltárosi státuszokat felvállalja az egyház magasabb fóruma, hiszen az iskola nem tudja megoldani ezt a problémát a mai helyzetében.

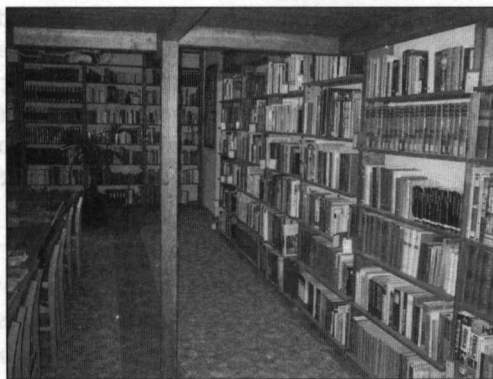
Elgondolkodtató, hogy az egyház néhány nagy gyűjteménye mellett miért jelent akkora nehézséget egy „rég-új könyvtár megjelenése”.

Ez az iskolai könyvtár valóban nem olyan nagy horderejű feladatot lát el, mint nagyobb testvérei, de nem is olyan nagy ellátmányt kérne feladatai megoldásához.

Mi lesz így a nyilvános cím megőrzésével, mi lesz a minőségbiztosítással, vajon mi lesz a régi könyvtárral, levéltárral, a pontos precíz szakmai munkával? Mindez csak pénzügyi kérdés lenne?

Törvények és rendeletek bonyolult hálójában vergődünk évek óta, miniszteri dolgozószobák telefonjait csörgetjük, egyházi elöljáróinknál kilincselünk, hogy – mint Csokonai írta: elszéledni ne hagyjuk ezt a „felette szükséges iskolát”. De vajon kinek szükséges? És meddig? Az itt dolgozóknak egyre többször felmerül ez a kérdés – nem saját munkájukat kérdőjelezi meg, hanem az őket körülvevő közönyt érezve fogalmazza meg kételyeiket. Ha szükséges, hát miért nem támogatják?

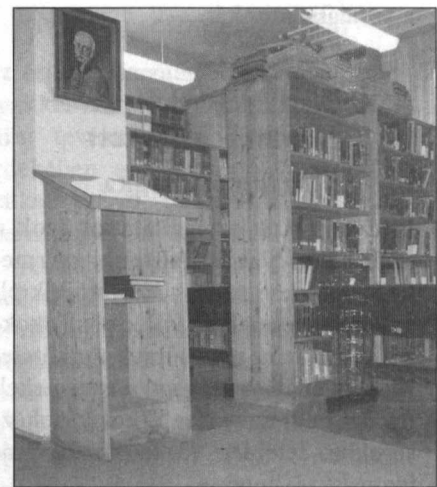
Mi bízunk abban, hogy akadnak az egyházon belül és az illetékes minisztériumokon belül is olyan vezető emberek, akik nagyon jól tudják, hogy milyen fontos feladatot kell ellátnunk a jövőnk érdekében, hogy ma már egyetlen iskola sem működhet

hogy az előírásoknak megfelelően láthassuk el a teendőket. A már két éve működő levéltárban is kutatói állást tart fenn a gimnázium az egyházmegye jóváhagyásával, de iskolai pénzeiből.

Elnyertük a nyilvános könyvtári címet, egyedül a középiskolai könyvtárak között. Éppen a speciális helyzetünk miatt. Hogy ezt a címet megtarthassuk, maradéktalanul meg kell felelnünk a szakmai elvárásoknak.

A millennium évében illetve az előző években több kiadvány is napvilágot látott a könyvtárosok előkészítő munkája eredményeként. Megjelent a Csurgói graduál

korszerű könyv- és információtár nélkül! Itt a határszélen, távol a nagyvárosoktól különösen fontos, hogy az itt élő diákok és tanárok megkapják munkájukhoz a kellő információt, segítséget és biztatást, anyagilag és erkölcsileg egyaránt.

MARUZSENSZKI ERNESZTINA

A Református Pedagógiai Szakszolgálat tevékenysége

Helyiség és tárgyi feltételek

Az RPSZ Kiskunhalason a XVIII században épült polgári iskola felújított épületében működik. A rendelkezésre álló helyiségek és tárgyi eszközök megfelelnek a pedagógiai szakszolgálatok működési feltételei meghatározó 14/1994 MKM rendeletnek. Felszereltségünket sikerült tovább bővíteni a Halas Televízió és az Aranyág Alapítvány által szervezett kampány során létrejött pályázati lehetőséggel. A pályázaton 331.000 Ft nyertünk fejlesztő eszközökre és játékokra. A kampány által a helyi és az országos televízióban is megjelentek információk munkánkról és törekvéseinkről.

Jelenleg gondolkodunk egy naplali és heti szociális ellátást biztosító intézmény létrehozásáról, amely segítené az RPSZ további fejlődését.

Intézményünkben

tevékenykedő szakemberek

- megbízott szervező igazgató, gyógy-pedagógus,
- gyógy-pedagógus, logopédus, tiflo-pedagógus,
- logopédus, szurdopedagógus,
- szociális munkás.

Kiskunhalason az RPSZ

keretében végzett szakmai munka

Intézményünk szolgáltatásait azok a szülők kérik, akik érzékelik, gyermekeik fejlődése eltér az elvárásaiktól, akiknek gyermekeik különböző okoknál fogva nem részesülnek tankötelezettségi ellátásban, vagy a gyermekek óvodai beilleszkedése ütközik nehézségekbe. Jelenleg 43 fejlesztési órát biztosítunk hetente.

A református közoktatási intézményekben folytatott tevékenység

Eddigi munkánk során jártunk általános iskolákban: Hódmezővásárhelyen, Tiszakécskén, Szentesen, Kaposvárott,

óvodákban: Jászberényben, Szegeden, Budapesten, Kiskunhalason.

Látogatásunk céljai:

- a kapcsolatfelvétel,
- tájékozódás a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek helyzetéről intézményeinkben,
- óvodában tájékoztatás a várható tanulási nehézségek felfedezhetőségéről, a fogyatékoságok felismerhetőségéről,
- a nehézségek kezelésére alkalmas lehetőségek felmutatása,
- a tanulási nehézségekkel kapcsolatos igazgatási eljárások ismertetése.

Eddigi tapasztalataink

összegzése

Intézményeinkben egyedi megoldások léteznek a tanulási másságokkal kapcsolatos kérdések rendezésében. A pedagógusaink többsége keveset tud a tanulási zavarokról, a fogyatékoságról, a felismerési, a tanítási és integrációs módokról egyaránt. Leggyakrabban a szociálisan hátrányos helyzetből érkező gyerekek oktatása, valamint a hatékony együttműködés kialakítása a tanulási nehézségekkel

küzdő gyerekek szüleivel, okoz pedagógiai dilemmát.

Óvodáink többségében megvalósul a másság iránti toleráns légkör. A szakképzett fejlesztőpedagógusok, a közoktatási rendszert segítő intézmények hiánya, és a speciális ellátás megfizetése, jelent komoly gondokat óvoda pedagógusaink munkájában.

Általános iskoláink többsége nehezen alkalmazkodik az integráció igénylő szülői és társadalmi nyomáshoz, bár a hitben élő kollegák pedagógiai útkeresése a másság, hátrányosság, kezeléséhez nyitabb, mint a világi intézmények zömében.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a Tiszakécskei Református Kollégium vezetősége felismerte a korszerű oktatás követelményeit. Képzett, és eredményesen munkálkodó fejlesztő pedagógusunk megkapja a munkájához szükséges támogatást. Példaértékű még a tiszakécskei alsó tagozatban tanítók egységes pedagógiai stratégiája a tanulási zavarok megelőzésében.

Középiskolai oktatási intézményeinkben is jelen vannak a részképesség zavarral küzdő diákok. Az Oktatási Minisztériummal, és az Országos Beszédivizsgáló Szakértői Bizottsággal folytatott levelezésünk nyomán, sikerült egy kiskunhalasi, szorgalmas és jó képességű, de tanulási zavarral küzdő gimnazistának biztosítani a precedens értékű érettségi vizsga engedélyezését.

ABLONCZYNÉ VÁNDOR MARGIT

Az iskola híd a család és a gyermekjóléti szolgálat között,

avagy

A gyermekvédelmi munkatárs nem szociális munkás

1. Mit tekinthetünk gyermekjóléti szolgáltatásnak?

- a) Feladatok a gyermek testi, lelki egészségének családban történő nevelésének elősegítése érdekében
- gyermeki jogokról és a gyermeki fejlődést biztosító támogatásokról való tájékoztatás
  - támogatásokhoz való hozzájutás segítése

- családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás, vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése
  - szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása
- b) Feladatok a gyermek veszélyeztettségének megelőzése érdekében

- veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben

- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése

- jogszabályban felsorolt személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása

c) Feladatok a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- családgondozás a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozására

- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében

- az egészségügy és a szociális ellátás, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése

- javaslat készítése a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására

2. Mi a szerepe

a gyermekjóléti szolgálatnak a gyermekvédelem rendszerében?

A gyermekvédelmi szolgálat az új gyermekvédelem döntő fontosságú eleme. Korábban a gyámhatóság volt a települési gyermekvédelem fő felelőse, mely feladatát döntően a hatósági igazgatás eszközeivel végezte. 1997 óta a GYT a települési önkormányzat a településen élő gyermekek veszélyeztetettségének megelőzését a gyermekjóléti szolgálat útján szervezi.

Javasolt elvárások:

- a gyermekjóléti szolgálat elsődleges feladata, hogy segítse az iskolát és az ott dolgozó pedagógusokat

- aktív, mindennapos kapcsolat a folyamatban lévő esetekre vonatkozóan

- a gyermekjóléti szolgálat feladatkörének és a kölcsönös elvárások megfogalmazásának egyik kiemelt színtere a tantestületi értekezlet, ahol a szolgálat munkatársai találkozhatnak az iskola pedagógusaival

- a szülői értekezleten a szülők is megismerhetik a gyermekjóléti szolgálat munkatársait

- hírlevél a gyermekjóléti szolgálatról, ami a legfontosabb információkat tartalmazza

- hetente egyszer vagy kétszer az iskola területén tartott ügyelet

- a kapcsolattartás pontos rögzítése a gyermekjóléti szolgálat és az iskola között

- alkalmanként a veszélyeztetett gyermek iskolai, óra alatti megfigyelése

- nyilvántartást vezet a településen rendelkezésre álló szabadidős programokat nyújtó szervezetekről

- a gyermekjóléti szolgálat gyűjti a szabadidős programokat és a pályázati lehetőségeket, ezeket eljuttatja a gyermekvédelmi felelőshöz (az iskolához)

- évente összértékezet

- a 15/1998. IV. r. által előírtak szerinti esetmegbeszélések; az esetmegbeszélők állandó meghívottja: Családsegítő Szolgálat, nevelési tanácsadó munkatársa, gyermekjóléti szolgálat munkatársa, gyermekvédelmi is iskolából; havi rendszerességgel

- a veszélyeztetett gyerekek magatartási problémáinak kezelése, előtérbe állítása

- az iskolai gyermekvédelmi programok kialakításának szakmai támogatása

- a törvényben előírt (és eddig nem teljesített) szociális munkás státusz szorgalmazása az önkormányzatnál

- a veszélyeztettség fogalmának közös értelmezési keretének kialakítása a kerületben

- közös családlátogatások az osztályfőnökökkel és/vagy a gyermekvédelmi felelőssel

- a közoktatási intézményben dolgozó gyermekvédelmi szakemberek munkáját a 11/1996. MM. írja elő. Ennek szellemében a gyermekvédelmi nem képzett szociális munkás és ezért családgondozásra nem illik felkérni. Ez nem zárja ki azt, hogy a gyermekvédelmi ne támogassa aktívan a szociális munkát

- aktív kapcsolattartás a szociális és iskolai szférához kapcsolódó civil szervezetekkel

- a kerület gyermekvédelmi koncepciójának kialakításában aktív részvétel

- részletes és minőségi tájékoztatás a jóléti szervezetek és szolgáltatások tartalmáról, lehetőségéről

- a gyógypedagógiai általános iskola kiemelt erővel való támogatása

- törvények, jogszabályi változásokról tájékoztatás; szakkönyvtár, közös pályázatok

A GYvt-ből az következik, hogy az önkormányzatoknak nem csupán az egyes ellátásokat kell biztosítani, hanem meg kell szerveznie a gyermekvédelmi rendszert. Az is következik, hogy az önkormányzat a szervezési munkát a gyermekjóléti szolgálaton keresztül köteles ellátni. A jegyző nem bízható meg a település gyermekvédelmének szervezésével, mert a feladatot nem igazgatási, hanem szolgáltatási eszközökkel kell ellátni.

Mi a családgondozás?

A 15/1998./IV.30/MM rendelet családgondozásnak nevezi a Szolgálat egyik tevékenységi formáját. Valóban a szociális munka nevű szakmai tevékenység végzését rendeli el a jogszabály. A Szolgálat által végzett szociális munkának a gyermekekre kell irányulni és szükség esetén ki kell terjednie a gyermek családjára is.

A családgondozást tervezett módon, határidő-megállapítással kell teljesíteni. A családgondozó gondozási tervet készít. A családgondozó szükség szerint, de legalább ható hónapoként értékeli a gondozás eredményességét, és a megállapításokat helyzetértékelésben rögzíti.

Mi az esetmegbeszélés?

Az érintett személyekkel és intézményekkel való együttműködés, valamint tevékenységük összehangolása érdekében a gyermekjóléti szolgálat szükség szerint, de legalább havi rendszerességgel esetmegbeszélést tart.

Az esetmegbeszélés célja a szolgáltatásra szoruló gyermeket és családot érintő információk cseréje, feladatok meghatározása, illetve elosztása a résztvevők között. Évente legalább egy alkalommal át kell tekinteni a település gyermekvédelmi rendszerének működését és javaslatot kell tenni annak lehetősége szerint javítására. Az esetmegbeszélést havi rendszerességgel a gyermekjóléti szolgálat szervezi. Erre kötelezően meg kell hívni a jelzőrendszer szereplőit, pl.: pszichológusok, iskolák gyermekvédelmi felelősei.

PAPP VILMOS

A református népoktatás lámpása: Kövesdi Kiss Ferenc (1913-)

A Romániai Magyar Irodalmi Lexikon 3. kötetében Vita Zsigmond a következőket írta Kövesdi Kiss Ferencről (részletek): „Költő. Tanult a nagyenyedi Bethlen kollégiumban, a kézdivásárhelyi tanítóképzőben, a kolozsvári Babes-Bolyai egyetemen. Magyar nyelv és irodalom szakos tanár. Állomásai: Maroskeresztúr, Braila, Székelyföldvár, Fintaháza, Ákosfalva, Szentgerice, Marosvásárhely. Kötetei: *Deregő tűzzel, Reménységdajkálók.*” 1989 után jelent meg Marosvásárhelyen a „Beszélgetés a csönddel”, Budapesten 1995-ben a „Még szólnak a harangok!” címen hatalmas mezőségi szociográfiájának tizedrésze. (A mű kéziratát még a Ceausescu-korban diplomáciai úton mentették át.)

Az irodalomtörténeti érdekű lexikon adatait a következőkkel egészítjük ki. A költő-tanító egész életén át lévitatanítóként szolgált. Történelmi helyzetére jellemző, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia Erdélyében született. Tanulmányait a királyi Romániában folytatta. (Utolsó éven román tanára ezt mondotta: „Önök és Isten előtt jelentem ki, hogy nem kap tanári diplomát.” Egész életén át szórványfalvak tanítója volt. A királyi Romániában kettős szórványokban (vallási és nyelvi), a kommunista Romániában pedig hármas szórványokban (az előbbiekhöz járult az ideológiai). A két korszak között besorozták a magyar királyi hadseregbe, majd Jugoszláviában szovjet fogságban volt. Ezt követően a dunántúli Jánosháza hatalmas lágerét megjárva Foksániba került. Innen került vissza a Székelyföldre.

Helyzeténél és gyermekkori családi körülményei egyfajta „totális pedagógussá” érlelték. Nemcsak ábécét és társtudományokat kellett tanítania, de magyarnak, reformátusnak és szabad embernek kellett megőriznie a reábízottakat. Az iskolás gyermekek szüleit is nevelte. A reábízott falvak órállója volt. Előfordult, hogy hónapokon át sem utalták ki a tanítók csekély fizetését. Ekkor jól jött egykori nagyenyedi professzorának tanítása: „Fiam, ha majd nagyon éhes leszel, igyál egy bögre vizet...”

Tanítóképzős koráról így ír: „Nagyenyedi diák voltam a Bethlen Kollégium Tanítóképzőjében. Ott tanított Dezső Dénes tanár úr, aki a Keszthelyen működő akadémián szerezte gazdasági szakismeretét. Egyik óránkon felszólított, amikor meglátta, hol az egyik, hol a másik tanuló társamtól kértem kölcsön az oltókését: »Magának hol az oltókése Kiss úr?!« – »Nincsen, tanár úr.« – »Hogyhogy?

Irja meg az öregnek, hogy küldjön, hiszen csak 100 lej.« – »Éppen ez a 100 lej hiányzik. Sokan vagyunk.« – »Hányan?« – »Annyian tanár úr, hogy édesanyám mielőtt kiborítaná a puliszkát, az asztalt alátámasztja, nehogy betörjön.« (11 élő testvér ülte körül az asztalt.) A következő órán a tanár úr egy új oltókéssel ajándékozott meg! Vita Zsigmond, Szász Árpád, Köble József, Juhász Albert tanár urak pedig meglátogatták az enyedi tehetősebb családokat, s néhány diák részére megterültek az enyedi lelki és földi gazdagok asztalkái...”

Mellesleg kétszer kapta meg a csak egyszer elnyerhető Kőrösi Csoma Sándor-díjat... Ezért lett Nagyenyed és a székelykövesdi írástudatlan „harmatszemu édesanyám” Ungvári Anna asztala egyfajta „totális pedagógia” forráskútja. A lévitatanító úr feladata: gyermekekkel az ábécézés, ifjakkal a síndarab, tánc, kórus, szakma, felnőtteknek munka és terményeiknek piacszerzés, s az egész falunak lelkipásztor, s védelmező. Ötven éven át gyalogolt mezőségi úttalan utakon, mire felmérte és megírta 147 falu helyzetét és a félszáz Nyárad-menti dalárda és táncsoprot 100 éves történetét. Szórványmunkájáért az erdélyi magyarságtól szép jutalmat kapott 2 évvel ezelőtt: a Juliánus-díjat (Beke György és a Duna Televízió társaságában).

Kövesdi Kiss Ferenc: Még szólnak a harangok! (részlet)

Budapest, 1995., II. kiadás:

Marosvásárhely, 1996.

A gyermek.

A gyermek, a gyermek, a gyermek! Így kiált a Jövendőért aggódó Holnap. Miért? Mert szemünk előtt sorvadnak el iskoláink gyermekhiány miatt. A cselekvőképes nemzedéknek mindenek előtt gátat kell állítania a ravatal felé dőcögő napoknak... hónapoknak. Miért? A Jövendőért! Világos, gyermek nélkül nincs Jövendő! Nincs, aki a Holnapnak feladatát átvállalhatná... megoldhatná. Elkerülhetetlenül létezik egy feladat, s ha nincsen annak megoldó felvállalója... marad a meg sem születettek koporsókészítője, önmagunk gyilkosainak gyarapítója... Borzalmas!

A lihegő hangulatban úgy vagyunk benne, hogy még nem is tudunk róla. Azaz nem akarunk tudó-

mást venni róla. Pedig csak önmagunktól függ! Mi-képp adható át az édesanyanyelv ismerete, gyakor-lása, ha nincsen, aki a kezét nyújtja, a fülét hegyezze, a nyelvét gyakorolja... Társadalmi gyakorlat nélkül nem alakulhat ki az egészséges életreflex a minden-napok feladatainak megoldásához... a szükséges adó-vevő készség működtetése.

Milyen is az a holnap, ahol az I-IV. osztályban 1998-ban összesen nyolc fiú, igen nyolc fiú tanuló volt csak. Kérdésemre a képesítetlen „tanítónő” ezt fe-lelt: „Hát én honnan tudjam, különben is, engem nem ér-dekel. Ma itt vagyok Feketelakon (Kolozs megye), hol-nap máshol.” Mit is kérdeztem? Kit is fognak ezek a rövidesen ifjává serdülő legények feleségül venni, ki-vel fognak családot alapítani... jövődőt építeni? Négy esztendőben csak fiú született, egyetlen leány-szülött sem. A település lakóinak kétharmada ma-gyar, egyharmada románajkú.

Az 1984-es felmérésben még 384 református – ma-gyarnyelvű személy lakott Feketelakon. Lukácsné Ambrus Éva tanítónő 14 magyar tanulókat oktatott, egy románajkú negyedikes tanulóval együtt. Vele minden leckét megbeszélte román nyelven a szülők nagy me-gelégedésére. Borzásra költöztek (Beszterce-Naszód), lelkész férjével együtt. Itt maradt a pásztor nélküli gyámoltalanság. 1988-ban már 286 léleknek nyolc a tanköteles gyermeke.

Nos, most honnan a kilenc gyermekkel működő románajkú osztály?! A falu közepén, annak legszebb helyén díszleg néhány szép lakás, gazdasági épüle-tekkel. Ez megtetszett az erre bódorgó temesvidéki cigánynak, megvásárolta potom áron, azonnal elin-dult a románnyelvű tagozat, a református templom szomszédságában. Mire felébredtek a régi kultúrinté-zet létrehozói, éltetői: iskola, kórus, színjátszás, tánc-csoport nélkül maradt az 1944-ben 554 (!) főt számlá-ló egykori virágzó református egyházközösség. Nap-jainkban sem lelkész, sem magyartanítás, mert nin-csen akinek. Ismeretes a Könyvek Könyvéből: pász-tor nélkül mi is történik a nyájjal...

No, de ki is nevelje a „közösséget” kedves Közne-velés folyóirat olvasó? Hát a hivatott nevelő! Igaz, de hol a hivatalban hivataloskodó átlagnevelő mellet a *hivatásos*...? Ki is a hivatásos? Aki magát ara képezi! Mert önnevelés nélkül nincs felsőbb fokra lépés, on-nan pedig látószög-szélesítés... Erre szomjúhozik a tikkadozó közéletünk.

Értelmiség – annyi, mint *felelősségvállalás!*

Tegyük fel a kérdést magunknak, magunkban: Lehet-é értelmiségnek neveznünk azt a bármely kate-góriába tartozó közéletben tevékenykedőt, aki nem vállalja tetteivel igazolva közösségünkért a felelőssé-get...? Székelykocsárdon (Kolozs megye) egy peda-gógiai értekezletre hivatalos volt a faluból elszárma-zott Kónya Sándor (mérnök-író, jelenleg országgyű-lési képviselő). Ő tette fel a kérdést: lehet-é egy sza-

bőségéd, asztalos mester *értelmiségi*? A hallgatóság meghökkent, hogy is lehet ilyet kérdezni? Döbbenet után magukba szállás, elemzés... Ki hány szín-darabot tanított a magyarnyelvű ifjúságnak, hány da-lárdaszámot tanított be a kórusnak, hányan járnak a sántán is odabicegő Székely László tanító-karmester által összetartott kórusba, hány szólamvezető fárad-zik, hogy utána örvendezhessen a közös ügyködés gyümölcsének...? Hány pedagógiai előadást tartott egy év alatt egy személy, hány beiskolázatlan tanuló-t szervezett be rendszeres látogatásra..., hány szegény ruhátlan, s velünk anyanyelvi közösséget gyakorló cigánygyermeknek adott sajátjából fűzetet, írószert, karácsonykor valamilyen meleg holmit...?

Hát ez is *értelmiségi* hatáskörbe tartozik... sorolha-tó? Hát igen, a minden irányba tekintő értelmisé-ginek, nevelőnek sok irányba kell szemlélődni, ki-alakítania lépéseinek értékét.

Életvitelével mindenki magát minősíti!

Nem egy településen a ruhátlanok seregéből, csat-lakozásából alakul anyanyelvi közösségeink osztálya-inak léte-nemléte. Az 1970-es években megjelentek Marosvásárhely peremiskoláiban a barna testvérek... Felmértem következményeit, beszélgetem a beíratá-sokat végző tanítónők egyikével. Figyelmeztettem: a beiratkozók nyilatkoznak hová iratkoznak, hová csatlakoznak? Sörsdöntő! Ebből születik a párhuza-mos osztály kiegészítése. Válasz: „Nem fogok ilyen bűzt szagolni egész esztendőben...!” – A „másik” ta-gozaton elindult a párhuzamos osztály. Ma kettő a miénk, 3 az övéké! Ott elindult a jövődő mosolyter-mő virágzása. Két sor gondosan ápolt öltözetben a fi-úk, lányok. Comes Nicolae tanító úr pedig mosolyog-va mondja: a szülők kérték, hogy ültessem egymás mellé az újonnan érdeklődőket. Most alakul az írás-beliség szakasza, nem közömbös, milyen sajtótermék kerül az asztalukra.

Ki az *értelmiségi*?

Az a személy (személyiség), aki vállalja a közössé-gért a felelősségteljes munkálkodást. Nem a sokat be-szélő, felszínes, hanem a magával naponta szembené-ző, korszerű igényeknek eleget tevő... Nem az igény-telenség satnyulást kiváltó szolgálatáról van szó! Tud-junk hozzájárulni a társadalmi hangulatváltás helyes irányához. Új értékrend kialakítása sürget! Fogadjuk és fogadtassuk el: a *gyermek* nem átok, hanem áldás. Legyen időszerű, alkalmas a nemzetgyarapítás helyes irányának fáradhatatlan munkálása.

Pesszimista szemlélettel hogyan tud mosolyt vará-zsolni a jövő-váró arcára, vágyakozást a holnap vi-szontlátásra...

Hátborzongató: – „*Meghalt testvérem – a kutyus.*” A kislánynak nincsen kétlábú testvére? Nincs, ha megnő, akkor barátja lesz. Szabó Dezső a „*Csodálatos életben*” efféléről morfondíroz. Hát ide ferdült a családalapítás? Gyógyír: „*Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket!*”

Kövesdi Kiss Ferenc:
Beszélgetés a csönddel
Mit ér?! Ha...

*Nem beszédben áll Istennek
 országa, hanem cselekedetben*

*Mit ér, ha hiányzik:
 hétköznapból a munka,
 Ünnepből a harangszó,
 Kalászból az életkenyere,
 Rózsaságról a pattanó bimbó,
 Ifjú-arcról a reménység ritmusa,
 Mit ér, ha hiányzik
 szerelemből a csókutód,
 Esküvőről a Holnaphite,
 Házasságból a Hajnalt hozó gyermek,
 Unokák ajkáról anyókáék álma
 Ha hiányzik, mit ér...*

*Mit ér, ha hiányzik:
 Hajnalból a harmat,
 Pitymallatból a madárdal,
 Nappalból a napsugár,
 Fenyvesből az ózon,
 Sziklából a szilárdság,
 Cellából a reménység,
 Pipacsról a pirosköntös...*

*Függöny mögül a röpködő kedv,
 Unokák ajkáról...
 Apókáék zsoltár zsongatása
 Ha hiányzik... mit ér?!*

*Forrásból a csobogó víz,
 Kórházból az orvosi sziv.
 Mit ér, ha hiányzik:
 Iskolából gyermeksereg,
 Kezdetkor a Sion-Hegye,
 Könyvekből a Károli szelleme,
 Válságból a megértő Mentő kéz,
 Asszonyaink álmából a gügyögő bimbó
 Ügyeinkből a sugárzó remény
 Ha hiányzik... Mit ér...*

Kövesdi Kiss Ferenc:

Beszélgetés a csönddel
Lakjatok nálunk!

(Sütő András ötvenedik születésnapjára)

Terméshozó szavak,
 Elkallódott szavak,
 Már nem ismert szavak,
 Divatkocsin elléhásult szavak,
 Keserűséget könnyező szavak,
 Léleklombikban desztillált szavak,
 Karambosult szavak,
 Szívmélyére szisszentett szavak,
 Száműzött szavak:
 Ha látogatóba is, de jöjjetek,
 Jöjjetek haza!

Elridegült ajkak várnak,
 várnak remegő áhítattal.

Ha árván is, ha csonka-bonkán is,
 de jöjjetek haza.

LAKJATOK NÁLUNK!

Mentsvárnak.

Álruhában, kerítés mögé szorítva...
 csak portán belül... ott is már-már
 lazaszövésű szoknyák mondatráncaiban...
 Sápadozó árván.

Ősgyökerű szavak, szótagok hangokká sorvadva
 Lélegzetelállító kopott-kedvesek, fénytelenek,
 röppenjetek pintyőfiókák,
 Téligondú verebecskék, ajkak édességei:
 fülelő, szíveig velőket vigasztalva
 hirdetni, hirdetni:

Nélkületek

nem öltözhet szívruhába
 kozmoszt is birtokló gondolat,
 megtartó reménység,
 Holnap-hírnöki,
 Jöjjetek lélekruhái...
 Várnak... várnak.

Bányamélyén istenesült sóhajszerű szavak,
 jöjjetek, jöjjetek lélekfiókái
 Fészekrakó gonddal.
 Dalköntösbe röpködjetek.
 Közösségből kikényszerült ajkak,
 Anyamadárkak vérfiókáinak pengő citerái,
 szabadszárnyú álmunk...
 mindörökké
 Itt lakjatok, nálunk!
 Ámen.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának ZS-144/2001. számú határozata

A Zsinat ezen határozattal a Károli Gáspár Református Egyetem alapítói és fenntartói jogait és kötelezettségeit teljes egészében a Dunamelléki Református Egyházkerületre ruházza át. A Zsinat jó reménységgel van aziránt, hogy az egyértelmű szervezeti viszonyok stabilizáló hatással lesznek az Egyetem működésére.

A Magyarországi Református Egyház Zsinata a továbbiakban csak a MRE felsőoktatási intézményeiről szóló 1995. évi III. törvény által megszabott, minden magyarországi református felsőoktatási intézmény irányában megkívánt felelősséget vállalja a Károli Gáspár Református Egyetem vonatkozásában is, s csupán e törvény adta jogokkal kíván élni.

A Zsinat Elnöksége 15 napon belül értesíti erről a változásról a megfelelő állami szerveket és az érdekelt intézményeket.

Indoklás:

Miután a körülmények úgy alakultak, hogy a Zsinat alapítói felelősségvállalásának biztosítékai a jogok és köteleességek egyensúlyával az Egyetem Alapító Okiratában, illetve Szervezeti és Működési Szabályzatában nem biztosítottak, az egyértelmű felelősségi viszonyok megteremtésének óhajától indítatva a Zsinat lemond megtartható jogairól – kivéve az Egyházalkotmányban rögzített jogairól – a Dunamelléki Református Egyházkerület javára.

(A Zsinat elnöksége a fenti határozatról 2001. február 21-én tájékoztatta a felsőoktatási ügyekben illetékes állami szerveket.)

A Református felsőoktatási törvény ide vonatkozó rendelkezései

2. § Református felsőoktatási intézmény létesítése, karral bővítése, karral csökkentése, működésének megszüntetése a felsőoktatásról szóló törvényben foglaltak figyelembe vételével, az intézményfenntartó indítványa alapján a Zsinat hatáskörébe tartozik.

4. § (3) A református felsőoktatás-ügyeinek koordinálásáról a Zsinati Iroda gondoskodik.

6. § (1) Az intézmény működésének és fejlesztésének anyagi feltételeiről a fenntartó, valamint maguk az intézmények gondoskodnak.

8. § (1) Az intézményi tanács javaslata alapján a fenntartóval egyetértésben a Zsinat elnöksége terjeszti fel az egyetemi tanárt a köztársasági elnök által történő kinevezésre.

8. § (2) Az intézményi tanács javaslata alapján a fenntartóval egyetértésben a Zsinat elnöksége terjeszti fel az egyetem rektorát a köztársasági elnöknek, illetve a miniszter[elnök]nek állam által történő kinevezésre.

A Zsinati Tanács határozata a közoktatási kiegészítő támogatás hites könyvvizsgálatának díjazása tárgyában

A Zsinati Tanács elrendeli, hogy a közoktatási kiegészítő támogatás elszámolásakor szükséges hites könyvvizsgálat költségeit a Zsinati Iroda Iskolaügyi Osztálya az adott tárgyév támogatásának elszámolása után a Magyarországi Református Egyház számára átutalt összeg terhére fedezze.

Indoklás:

A 2000., valamint a 2001. a 2002. évi költségvetés kiadásáról szóló törvények 33. § (6) bekezdése értelmében a 3. mellékletben meghatározott alapszabványok és kiegészítő hozzájárulások elszámolását a folyósító szervezetnek kell benyújtani a tárgyév kö-

vető január 31-ig. A jogszabály előírja a könyvvizsgálatot a közoktatási kiegészítő támogatás vonatkozásában is, mivel a kiegészítő támogatás összege a költségvetési évben meghaladja a 30 millió forintot. A Zsinati Iroda Iskolaügyi Osztálya a tárgyévét követő január hónapban elvégezteti a hites könyvvizsgálatot a lehető leggazdaságosabb formában a törvényesség teljes betartásával, s az elszámolást eljuttatja határidőre a Belügyminisztérium számára. A könyvvizsgálati munkadíj fedezete kizárólag a tárgyévét követő esztendő december hónapjában az egyház számára eljuttatandó elszámolási összeg lehet, mivel a zsinati költségvetés ezzel a tétellel nem terhelhető.

A REFORMÁTUS ISKOLÁK TANULÓINAK VISELKEDÉSI NORMÁI (TERVEZET)

A Zsinat Iskolaügyi Szakbizottsága 2001. január 10-én létrehozott egy szövegező bizottságot a viselkedési normák fogalmazására, mely február 21-én a következő javaslatot terjesztette a Bizottság március 7-i ülésére. (A szövegtervezethez várjuk az érdeklődők hozzászólását 2001. március 31-i határidőig.)

A református iskolák tanulójának viselkedési normái (tervezet)

A Magyarországi Református Egyház valamennyi közoktatási intézménye törekszik múltjának, hagyományainak ápolására. A református hitelvek, értékrend és erkölcsi normák szerint és ugyanakkor a legmodernebb tudományos ismereteket átadva végzik nevelő és oktató munkájukat.

Egyházunk iskoláinak tanulóitól az intézményeken belül és kívül, illetve tanítási idő alatt és iskolai szünetekben egyaránt megkívánja az alább megfogalmazott lelki, szellemi, erkölcsi és viselkedésbeli normákhoz való alkalmazkodást és azok megtartását.

Erkölcsi alapelvek

A Szentírás zsinórmértéke szerint elfogadjuk az élet tiszteletét, az egyetemes emberi és a nemzeti kultúrát megbecsüljük. Törekszünk hitvalló őseink elének állított példái alapján a keresztyén értékrend elfogadására, és ebből következően a hazaszeretetre, a természet szeretetére és védelmére, az igazság feltétlen tiszteletére és igényére, a testi-lelki harmóniára, az ehhez szükséges önfegyelemre.

Fontosnak tartjuk hazánk és a határainkon túl élő magyarok múltját, jelenét és értékeit megismerni. Készek vagyunk áldozatokat vállalni egyházunkért, nemzetünkért és családunkért.

Életünk Isten ajándéka, ezért megkeressük azokat a területeket, ahol a legtöbb adottsággal rendelkezünk, hogy Istentől kapott talentumainkat kibontakoztatva törekedjünk élethivatásunk lehető legteljesebb betöltésére. Igyekszünk a tanulmányi munkában és minden egyéb területen a tőlünk telhető legmagasabb szintet elérni.

A református munkaerkölcs megköveteli a tudatos rendet, a fegyelmezett munkát, az igazmondást, a belső igényt a tanulásra, a tudás tiszteletére. Elutasít minden rombolást, tékozlást, pazarlást.

Az evangélium fényében olyan értelmes célokat akarunk követni, amelyek kizárják az életidegen eszmékbe, babonás hiedelmekbe, a kábítószer, alkohol stb. élvezetébe való menekülést.

Tiszteljük szüleiket, tanáraikat! A felnőttekkel és a diákársainkkal való viszonyunkat az önzetlenség, a türelem, a segítőkészség és az empátia jellemezze.

A keresztyén értékrendet elfogadjuk, törekszünk személyiségünk, gondolkodásunk helyes irányba való fejlesztésére; önmagunk és környezetünk megismerésére, megóvására, jellemünk, erkölcsi ítélőképességünk és ízlésünk alakítására; a valódi értékek felismerésére és tiszteletére; a különböző tudományterületeken és művészetekben alapos ismeretek megszerzésére; a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismeretek, élmények, tapasztalatok megszerzésére.

Felekezeti hovatartozástól függetlenül tiszteletben tartjuk a református egyház értékeit, s részt veszünk a tanév munkarendjében rögzített egyházi alkalmakon.

Tudomásul vesszük, hogy a diákjogok gyakorlása együtt jár a kötelezettségek maradéktalan teljesítésével.

Viselkedési alapelvek

A rend, a rendszeresség, a fegyelmezett viselkedés, életvitel ne csupán a tanári tekintély és szigor hatására valósuljon meg, hanem fokozatosan épüljön be a tanulók személyiségébe, ezáltal segítse az emberi élet kiteljesedését, a belső rend és harmónia kialakulását.

A iskoláinkban a tanár és tanítvány, technikai dolgozók és diákok, illetve tanulók egymás közötti kapcsolatára a kölcsönösség legyen jellemző! Ennek érdekében tiszteljék egymást, fogadják el és becsülik egymás értékeit, a függőségi viszony és az esetleges nézetkülönbségek ellenére is! Legyenek nyíltak, egyenesek és őszinték egymáshoz, de a bizalommal soha ne éljenek vissza!

A diákok személyiségük kibontakoztatását, egyéni céljaikat ne a társuk rovására valósítsák meg! Az tanulók véleményalkotása, kreativitása ne eredményezzen szükségtelen vitákat, ütközéseket! Az iskolai munkával együtt járó folyamatos versenyhelyzet jó alkalmat ad a konfliktusok helyes kezelésének megtanulására. Ugyanakkor ez elősegíti a krisztusi szeretet és irgalmasság tevéleges gyakorlását az elesettekkel vagy a bármiben hátrányt szenvedőkkel szemben. Legyen természetes az, hogy a tehetséges diák segítse kevésbé talantumos társát!

A közösség érdeke előzze meg az egyénét, a tetteket ne az önzés, hanem az egymás iránti szeretet vezérelje!

A diákok viselkedése nem lehet durva, erőszakos, mások méltóságát sértő. A beszédstílusuk legyen kulturált, hangoskodást, trágár szavakat nélkülöző! Ügyeljenek a helyes magyar beszéd szabályaira, az anyanyelv választékos használatára.

A napszaknak megfelelően vagy „Áldás-békeség”-gel előre kell köszönni az iskola felnőtt dolgozóinak és a vendégeknak.

A tanulók fordítsanak gondot testi ápoltságukra és fizikai erőnlétük fejlesztésére, folytassanak egészséges életmódot!

A református iskolák diákjaitól elvárható, hogy szabadidejüket is hasznosan, igényesen és kulturáltan töltsék el. A programok közül az értékes, igényes alkalmakat, rendezvényeket keressék, kerüljék a silány, értéktelen időtöltést! A viselkedési alapelveket a szabadidőben is be kell tartani.

Esztétikai alapelvek

A református szellemiség egyik jellemzője a nemes egyszerűségekre való törekvés a külsőségekben is. Templomaink, épületeink, osztálytermeink külső és belső rendje, harmóniája megkívánja az azokban munkálkodóktól is az esztétikai igényességet.

Munkanapokon, tanítási órákon, iskolai rendezvényeken a tanulók külső megjelenése legyen koruknak megfelelő, mértéktartóan divatos, de nem kihívó, praktikus, izléses, szolid.

Ezzel nem illik össze a haj, a szem, a köröm festése, a divat szélsőségeit követő ruházat, frizura, ékszer és bizsu viselése.

A munka- és ünnepnapokon az alkalomhoz illő megjelenés legyen a norma minden diák számára. Amely intézményekben iskolai egyenruha (ünnepi, hétköznapi, sport) van, ott annak viselete kötelező. A külső megjelenésen túl a tanulók minden munkáját az esztétikai igényesség jellemezze. Írásképük, írásbeli munkáik külalakja legyen rendes, áttekinthető. Felszerelésük, a tantermek, az iskolaépület tisztán és rendben tartása alapvető követelmény.

Az itt megfogalmazott erkölcsi, viselkedési, esztétikai szabályokhoz alkalmazkodni, az iskolákban tett fogadalmat megtartani nem könnyű feladat. Egy öntudatos, önmagával szemben igényes, az életben, hivatásában helytállni akaró, nemzetéhez és egyházához hűséges református iskolában tanuló diáknak azonban mindez magától értetődővé és elfogadhatóvá válik.

A közoktatási kiegészítő támogatás 2000. évi elszámolása

A Zsinati Iroda Iskolaügyi Osztálya köszönetet mond minden fenntartónak és intézménynek a januári hites könyvvizsgálaton való aktív együttműködésért. Az 1999. és a 2000. év közoktatási kiegészítő támogatásának hites könyvvizsgálata határidőre befejeződött. A MRE közoktatási intézményeinek súlyozott átlagléttszáma 2000-ben: 18.602 fő. Ez 1.009.995.590.- Ft támogatást jelent. Az „MRE Iskolaügy” számlára 1.021.161.040.- Ft összeg érkezett, tehát 11.165.450.- Ft-tal több, mint ami jár. Mivel a létszámok nyilvántartása rendszerben történt az év során, 11.472.819.- Ft kiutalására nem került sor (a 307.369.- Ft többlet abból adódhat, hogy az 1999. évi elszámolásból 2000 áprilisában érkezett összeget az alapfokú művészetoktatásra nem használtuk fel maradéktalanul). Az intézményekkel az elszámolásra április hónapban kerül sor, ekkor vonják le az egyháztól is a 11.165.450.- Ft-ot.

A könyvvizsgáló minden intézmény anyagát áttekinthette. A Zsinati Iskolaügyi Osztály a Belügyminisztérium számára január 31-én eljuttatta a könyvvizsgáló által hitelesített jelentést, minek következtében idén nem volt akadálya a februári támogatás megérkezésének.

Szintén megtörtént január 31-én a sporttámogatás, valamint az RPI minisztériumi támogatásának az elszámolása. Az RPI 2001. évi normatívája 600.- Ft/fő. A sporttámogatást 2001-ben már az intézmények közvetlenül kapják.

A 2001/2002. tanév országos református tanévnyitó ünnepélye

A Zsinat Iskolaügyi Szakbizottságának 2000. április 26-i határozata nyomán 2001-ben a Zsinat Iskolaügyi Osztálya nem ír ki pályázatot a 2001/2002. tanév országos református tanévnyitó ünnepélyének szervezésére, mivel a Sárospataki Református Kollégium megerősítette rendezési szándékát.

Az etika tantárgy bevezetésének előkészületei

A Magyarországi Református Egyház, a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Magyar Katolikus Egyház vezetőinek Pokorni Zoltán oktatási miniszter számára eljuttatott állásfoglalása az ember-, erkölcs és vallásismeret szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről készült OM rendelet tervezetéről.

Tisztelt Miniszter Úr!

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Egyházi Kapcsolatok Főosztálya megküldte az ember-, erkölcs és vallásismeret szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről készült OM rendelet tervezetét azzal, hogy esetleges észrevételeinkről az Oktatási Minisztériumot tájékoztassuk.

A rendelet tervezetét áttanulmányozva sajnálattal állapítottuk meg, hogy a szakirányú továbbképzésben az egyszakos hittanári, hitoktatói, vallásstanári és teológia szakon végzett hallgatók a továbbképzésben nem vehetnek részt. Ez azért is érte váratlanul egyházainkat, mert az OM által létrehozott Etikai Szakbizottság 2000. április 28-i összejövetelén ezt javasolta és akkor ezzel mindenki egyet is értett. Ez azért is indokolt volna, mivel hittanáraink, teológusaink képzésében eddig is kiemelt helyen szerepelt az erkölcsstan oktatása. Emellett a Kormány az etika oktatással kapcsolatban többször hangoztatta, hogy az nem a hitoktatás alternatívája, hanem annak kiegészítése kíván lenni. Ez azért is indokoltnak tűnik, mivel világnézetek nélküli vagy világnézetek feletti etika nem létezik.

Bizalommal kérjük Miniszter Úr segítségét ahhoz, hogy a rendelettervezet 2. paragrafusában az „ember- erkölcs- és vallásismeret szakirányú szakos pedagógus szak-

képzettség” helyett „ember-, erkölcs- és vallásismeret szakirányú szakos pedagógus, hitoktató, hittanár, teológus szakképzettség” szerepelhessen, egyúttal a közoktatási törvény 17. paragrafusának megfelelő módosításával az ilyen végzettség jogosítsa is annak megszerzőit arra, hogy etikát oktathassanak a közoktatási intézményekben.

A rendelet mellékletének 5. b) pontja a filozófiai és etikai témakörök felsorolását az „ontológiai” ismeretekkel kezdi, majd az 5. c) pont a szociológiai, kultúra- és vallástudományi tárgyak témáit sorolja fel. Mindkettő a hit és erkölcs kapcsolatát jelzi, de célszerűnek tartanánk külön is foglalkozni ezzel a témával. A téma javasolt címe: „**A hit és erkölcs kapcsolata**”. Ebben a részben lehetne foglalkozni azzal is, hogy milyen tanítást képviselnek az egyes vallások bizonyos etikai kérdésekben, az mennyiben egyezik meg a többség véleményével vagy tér el attól és a képviselt tanításnak mi az indoka.

A melléklet 5. d) pontja a természetkép és az ökológiai tantárgycsoport tantárgyak témáit sorolja fel. A felsorolást célszerű volna kiegészíteni „**az ember felelőssége a jövő nemzedék iránt**” témával.

Őszintén reméljük, hogy a rendelet tervezet (és a közoktatási törvény) módosításával megoldható a hittanárok és teológusok részvétele az etika oktatásban, ami megítélésünk szerint nem pusztán az egyházak érdeke volna.

Budapest, 2001. február 23.

Magyar Katolikus Egyház
Magyarországi Református Egyház
Magyarországi Evangélikus Egyház

A 2001. évi református pedagógus kitüntetések

A kiemelkedő munkát végző református pedagógusok számára a 2001. évben is át kívánjuk nyújtani a Zsinat által alapított két kitüntetést, a Makkai Sándor-díjat, s az Imre Sándor-díjat. Mindkét díj esetében az ajánlások beküldési határideje: **2001. április 17. (kedd)**.

1) A **Makkai Sándor-díjat** „a református nevelési eszmények átültetéséért a mindennapi gyakorlatba tevékenység körében elévülhetetlen érdemeket szerzett magyarországi és határon túli pedagógusok részére” alapította Zsinatunk. A díj adományozásának feltételei: több éves óvónői, tanítói vagy tanári tevékenység magyar református közoktatási intézményben, kiemelkedő szakmai munka, valamint példamutató emberi-hitbeli magatartás. A díj évente három pedagógusnak adományozható, akik közül egynek mindig határon túli pedagógusnak kell lennie. A díj átadására az országos református tanévnyitó istentiszteleten kerül sor. A Makkai Sándor-díj díjazottjai: Dr. Kovács Gáborné (Budapest), Rábold Gábor (Debrecen) és Tőkés Elek (Kolozsvár) (1998); Csekme Jolán (Gödöllő), Lóczy Istvánné (Kaposvár), Tolnay István (Nagyvárad) (1999); Czapáry Endréné (Pápa), Szabó Gáborné (Kecskemét), Szilágyi Lajos (Nagybereg) (2000).

2) Az **Imre Sándor-díjat** „a református iskolaügyért végzett áldozatos munkáért” alapította Zsinatunk. A díj adományozásának feltételei: több éves iskolavezetési vagy a református oktatásügyért más területen folytatott kiemelkedő szakmai tevékenység, valamint példamutató emberi-hitbeli magatartás. A díj évente egy pedagógusnak adományozható, átadására az Országos Protestáns Napok keretében kerül sor. Az Imre Sándor-díj eddigi díjazottjai Kiss László (Debrecen) (1998); Molnár Miklós (Budapest) (1999); dr. Győri István (Sárospatak) (2000).

A díjak odaítélésének útja: Az intézményvezető az arra méltónak tartott pedagógus nevét és ajánlását felterjeszti az igazgatótanácshoz, amely támogató véleménye esetén tovább küldi az egyházkerület iskolaügyi szervezete elé. Az egyházkerület által is támogatott javaslatok az Iskolaügyi Osztályhoz kerülnek 2001. április 17-ig, s a Zsinat Iskolaügyi Szakbizottsága fogja majd a végleges javaslatot a Zsinat elé terjeszteni. (A tavalyi tapasztalatok alapján kérjük, hogy az intézményvezetők bátran merjenek javaslatot tenni az arra érdemes pedagógusok díjazására, viszont intézményenként lehetőleg már csak 1 nevet terjesszenek az egyházkerülethez.

A 2001. ÉVI ÁLLAMI PEDAGÓGUS KITÜNTETÉSEK

- Eötvös József-díj (4 fő) – felterjesztési határidő: március 31.
- Tessedik Sámuel-díj (5 fő) – kollégiumi tanároknak – március 31.
- Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett (60. fő) – felsőoktatás – március 31.
- Arany Katedra Emlékplakett (50 fő) – alap-, közép- szakoktatás – március 31.
- Trefort Ágoston-díj (15 fő) – nem oktatók számára – május 31.
- Pedagógus Szolgálati Emlékérem (25 éves pedagógus pályával rendelkező, nyugalomba vonuló pedagógusoknak) – folyamatos, 3 hónappal az adományozás előtti felterjesztés
- Oktatási Miniszter Elismerő Oklevele (rendkívüli esetben) – folyamatos, 3 hónappal az adományozás előtti felterjesztés
- Kármán Tódor-díj (5 fő) – oktatást segítő, szponzorálók – a tanévnyitó előtt 3 hónappal

Szakmai napok

2001. április 6-7.

– „Száz Juhocska”

Református Óvoda, Fót

A Református Pedagógiai Intézet Hírleveléből sajnálatos módon kimaradt az óvodapedagógusok szakmai napjának programja, melyről minden intézményt külön levélben is tájékoztat az RPI.

Április 6., péntek

- 9.30-tól gyülekezés
- 10.00 nyitóáhitat (Zila Péter lelkipásztor)
- 10.20 Az óvoda légköre (Kövér Sándorné dr.)
- 13.00 ebéd
- 14.00 Bibliai családkép (Molnár Sándor)
- 15.00 meglepetés
- 16.30 óvodalátogatás
- 18.00 vacsora, szállás, esti áhítat

Április 7., szombat

- 8.00 reggeli
- 8.45 áhítat
- 9.00 Fogymatékosság elfogadása (Fazekasné dr. Fenyvesi Margit)
- 10.30 kávészünet
- 11.00 A családcentrikus pedagógiai gondolkodás (dr. Pálhegyi Ferenc)
- 12.30 záró áhítat
- 13.00 ebéd
- 14.00 távozás

A rendezvény helyszíne:

Fóti Református Egyházközség Gyülekezeti Háza

címe:

2151 Fót, Károlyi István út 1.

Pápai találkozó és pályázatok

A Pápai Református Kollégium egykori és mai tanárai-diákjai találkoznak 2001. június 30-án és július 1-jén (szombaton és vasárnap) a Gimnázium alapításának 470. és újjáindításának tizedik tanévében, valamint irodalmi, zenei és képzőművészeti pályázatot hirdetnek (az 50-50 ezer forintos díjak kiegészíthetők).

Tetszőleges műfajú és terjedelmű irodalmi alkotás beküldhető „Pápai Csillagok” vagy „Emlékezzél meg az útról” (5Móz 8,2) főcímmel. A Kollégium 470. évének bármelyik hírességéről lehet írni, kitérve itteni diákéveire is, illetve a második témában azt kérjük a pályázótól, hogy fogalmazza meg, mit kapott a Kollégiumtól az itt töltött évek alatt.

A zenei pályázóktól elsősorban diákénekkarok által előadható, legfeljebb négyszólamú kórusművet kérünk lehetőleg a következő igék, jelmondatok valamelyikének felhasználásával:

- Zak 4,6 (a Dunántúli Református Egyházkerület jelmondata);
- Róm 9,16 (pápai templomunk szószéke felett olvasható);
- „Istennek, hazának, tudománynak” (a Kollégium Jókai fogalmazta jelmondata), de
- a Kollégiumhoz kötődő személyek műveinek megzenésítését is elfogadjuk.

A képzőművészeti pályázatra olyan (tetszőleges anyagú, technikájú, stílusú) alkotásokat várunk, amelyek kötődnek a Kollégium egykori vagy mai életéhez, szereplőjéhez, szellemiségéhez.

A pályázat jelíges, postán vagy személyesen 2001. március 15-ig adható be.

Cím:

Pápai Református Kollégium
8500 Pápa, Március 15. tér 9.

A „Kárpátalja református iskoláiért” akció

Az akció 2001. január 1-jétől új formában folytatódik. Eddig a következő intézmények ajánlották fel támogatásukat (a közoktatási kiegészítő támogatás 1%-ának megfelelő összeg) a 4 kárpátaljai református líceum számára.

- Baár-Madas Református Gimnázium, Budapest
- Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium
- Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma
- Szügyi Dániel Református Általános Iskola, Dévaványa
- Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola, Dombrád
- Gödöllői Református Líceum
- Hajdúnánási Református Általános Iskola

- Halásztelki Református Kertészeti Szakképző Iskola
- Kecskeméti Református Kollégium
- Kiskunhalasi Református Kollégium
- Kisújszállási Református Általános Iskola
- Reménység Református Általános Iskola, Mezőtúr
- Ecsedi Báthori István Református Gimnázium, Nagyecsed
- Jókai Mór Református Általános Iskola, Nyíregyháza
- Pápai Református Kollégium Gimnáziuma
- Pécsi Református Kollégium
- Szentendrei Református Gimnázium
- Lorántffy Zsuzsanna Református Általános Iskola, Tiszakeszi

HIRDETMÉNYEK

A Julianna Református Általános Iskola (1071 Budapest, Városligeti fasor 5.) fenntartói pályázatot hirdetnek a jelenleg hat évfolyamos iskola igazgatói állására.

A pályázat feltételei: az adott intézményre előírt legmagasabb pedagógiai végzettség, legalább 8 éves szakmai gyakorlat, valamint a Református közoktatási törvényében (1995/I. Rtv.) előírtak.

A pályázatnak tartalmaznia kell a jelölt elképzelését, kézzel írott önéletrajzát és az iskolai végzettségekről szóló bizonyítványok fénymásolatát.

A pályázatokat zárt borítékban a Budapest-északi Református Egyházmegye Esperesi Hivatalához kérjük benyújtani.

Cím: 1091 Budapest, Kálvin tér 8. I/8.
 A pályázat beadási határideje: 2001. április 30.
 Az elbírálás határideje: 2001. május 31.
 Az állás elfoglalása: 2001. augusztus 16.

A Budaörsi Református Egyházközség presbitériuma főállású világi hitoktatót vagy hitoktató segédlelkészt keres azonnali belépéssel. Érdeklődés, jelentkezés a 23/415-205-ös telefonszámon.

A Budapest-Budafoki Református Egyházközség a tervek szerint 2001 szeptemberétől megnyíló általános iskolájába pályázatot hirdet

- igazgatói állásra,
- tanítói, illetve napközis állásokra.

A pályázat benyújtásakor mellékelni kell kézzel írt önéletrajzot, lelkészi ajánlást, végzettség igazolását, a pedagógiai munkára vonatkozó szakmai elképzeléseket. Szakmai, vezetői gyakorlat a pályázatnál előnyt jelent.

Cím: 1221 Budapest, Kárpitos u. 2.
 Telefonon érdeklődni lehet: (061)229-2278,
 0620-9833663

Szállás

Novajidrányban jól felszerelt, újszerű állapotban lévő vendégház vár kirándulócsoportokat udvarhasználattal üdülés, kikapcsolódás céljából családi vagy csoportos kirándulásra. Mozgáskorlátozottakat is fogadunk.

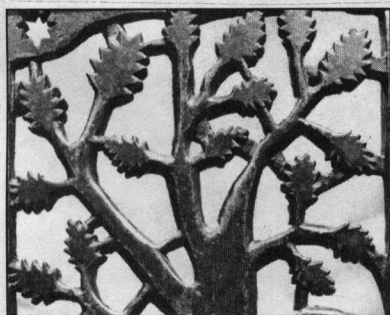
Érdeklődni: Novajidrányi Református Egyházközség,
 3872 Novajidrány, Béke tér 2.
 Telefon: 46/462-173.

Állást keres		
Név	Végzettség	Elérhetőség
Csörsz Viktória	KRE BTK magyar (2001 szeptemberében várható a vallásstanári diploma)	1071 Budapest, Dembinszky u. 11. Fsz. 4.
Libok Andrea	Partiumi Keresztyén Egyetem hittanoktató-szociális munkás	1188 Budapest, Rákóczi út 81. Tel: 1/295-3427
Mihály Edit Angéla	Kolozsvár hittanoktató- szociális munkás	1188 Budapest, Rákóczi út 81. Tel: 1/295-3427
Virág Enikő Anna	Partiumi Keresztyén Egyetem hittanoktató-szociális munkás	1188 Budapest, Rákóczi út 81. Tel: 1/295-3427

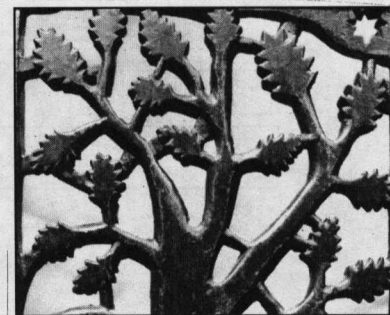

Református felsőoktatási intézmények létszámadatai 2001. január

<i>Intézmény neve</i>	Tagozat	Főiskolai szintű képzés	Egyetemi szintű képzés	PHD, DLA képzés
Károli Gáspár Református Egyetem KRE	összesen	593	1617	11
	nappali	140	1592	11
	ebből államilag finanszírozott	126	1147	11
	levelező	453	25	-
	ebből államilag finanszírozott	287	-	-
Debreceni Református Hittudományi Egyetem DRHE	összesen	-	331	5
	nappali	-	331	5
	ebből államilag finanszírozott	-	231	5
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, KTIF	összesen	1433	-	-
	nappali	1052	-	-
	ebből államilag finanszírozott	985	-	-
	esti	240	-	-
	ebből államilag finanszírozott	207	-	-
	levelező	141	-	-
	ebből államilag finanszírozott	-	-	-
Pápai Református Teológiai Akadémia PRTA	összesen	55	-	-
	nappali	55	-	-
	ebből államilag finanszírozott	49	-	-
Sárospataki Református Teológiai Akadémia SRTA	összesen	134	-	-
	nappali	134	-	-
	ebből államilag finanszírozott	125	-	-
		2215	1948	16

Oktatók létszáma (fő)	
KRE	326
DRHE	37
KTIF	73
PRTA	20
SRTA	23

SZÁMUNK SZERZŐI:

<i>Ablonczy Gábor</i>	igazgató (Dunavecsei Református Kollégium)
<i>Ablonczyné Vándor Margit</i>	óvodavezető (Halacska Református Óvoda), az RPI szaktanácsadója
<i>Árvai Gyula</i>	igazgató (Szegedi Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, Mezőtúr)
<i>Berényi Györgyné</i>	igazgató (Debreceni Református Kollégium Általános Iskolája)
<i>Kövesdi Kis Ferenc</i>	költő, ny. kántortanító (Marosvásárhely)
<i>Maruzsenszki Ernesztina</i>	igazgató (Református Pedagógiai Szakszolgálat, Kiskunhalas)
<i>Nagy Kálmán</i>	igazgató (Bethlen Gábor Református, Tagozatos Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium, Törökszentmiklós)
<i>Papp Kornél</i>	osztályvezető (Református Zsinati Iroda)
<i>Papp Vilmos</i>	lelkipásztor (Budapest-Kőbányai Református Egyházközség)
<i>Péter Mária</i>	igazgató (Tábita Diakónusképző Szakiskola, Budapest)
<i>Szabó Sándor</i>	igazgató (Kunszentmiklósi Református Kollégium)
<i>Vetéssy Katalin</i>	igazgató (Kecskeméti Református Kollégium Gimnáziuma)
<i>Viola Ernő</i>	könyvtárostanárs (Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium, Csurgó)

Magyar Református Nevelés 2001/2002.

MEGRENDELÉS

A REFORMÁTUS PEDAGÓGIAI SZAKFOLYÓIRAT 2001/2002. évi számait

példányban megrendeljük. (A 9 szám előfizetési díja 900 Ft).

Név:

Cím:

.....
aláírás

Magyar Református Nevelés

Kiadja a Református
Pedagógiai Intézet (RPI)

Felelős kiadó: *Papp Kornél*

Felelős szerkesztő: *Tóth Ida*

Szerkesztőségi titkár:

Junek Tímea

1146 Budapest, Abonyi u. 21.

Postacím:

1440 Budapest 70., Pf. 5.

Tel./fax: 06-1-351-9842

E-mail: refpedi@elender.hu

suli5142@bp.sulinet.hu

Tördelés: TIBOGRAPHIA STÚDIO

Tel.: 06-30-962-5582

Tördelőszerk.: Góth Korinna

ISSN 1585-7565

Nyomdai munkák: MA-MO BT.

Megrendelni

a 2001/2002. tanév számait
a kiadó címén lehet.

Megjelenik évente

kilenc alkalommal Stichting
Hulp Oost-Europa és az
Oktatási Minisztérium
támogatásával.

Észrevételeiket szeretettel várjuk!

